

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 20 Lir — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 50 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izloži vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCODAVENEC

Abbonamenti: Mese
18 Lire, Estero, me-
se 20 Lire, Edizione
domenica, anno 34
Lire, Estero 50 Lire.
C. C. P. Ljubljana
10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per
le inserzioni.
Filiale:
Novo mesto.

Vojno poročilo št. 928 Topniško delovanje v Cirenajki

Štiri angleška letala sestreljena V Tunisu je slabo vreme oviralo vojaško delovanje

Vojno poročilo št. 928 kvc.
Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Na cirenajškem bojišču je naše topništvo
izdatno obstreljevalo topniške postojanke ter zbi-
rališča sovražnih čet.

Nemški lovci so v boju zbili 4 stroje.
V Tunisu je slabo vreme oviralo kopensko
in letalsko vojaško delovanje.

To noč so sovražna letala izvedla silovit na-
pad na Torino in povzročila znatno škodo zlasti
na zgradbah v središču mesta, med katerimi je uni-
verza in neka bolnišnica. Število žrtev se ni ugo-
tovljeno. Eno letalo, ki ga je zadel protiletalska
obramba, je treščilo na tla na Corso Vincaglio v
notranjosti mesta. Sedem članov posadke je bilo
ubitih.

Knez Piemontski na obisku v napoljskih bolnišnicah

Napoli, 9. dec. AS. Knez Piemontski se je v
spremlstvu orodnanenih častnikov podal v razne
bolnišnice, da tam obišče ljudi, ki so bili pri zad-
njem angleškem letalskem napadu ranjeni. Vzvi-
šeni knez se je ustavil pri posteljah teh ranjenec
ter našel za vsakega tolažilne besede in mu želel
skorajšnjega okrevanja.

Nemški glas o italijanskem ljudstvu

Berlin, 9. dec. AS. Pod naslovom »Italijan-
sko ljudstvo« objavljajo »Deutsche Allgemeine Zei-
tunge« na prvi strani članek svojega rimskega do-
pisa o odnevu, katerega je imel zadnji Duce-
jev govor. Glavna enov tega članka je ugotovi-
tev, kako napačna, otroška in smešna je sodba
Churchilla in njegove klike o italijanskem ljud-
stvu. Potrebno bi bilo zadnje dni prisostvovati
pravemu dvoboju med Ducejem in Churchillom.
Taktika angleškega ministrskega predsednika je
bila najprej napasti moralno italijanskega ljud-
stva, takoj nato pa celo osebnost Ducejevo s smeš-
no utvaro, da bi ga odtrgali od ljudstva in nato
do Osi. Mussolini, nadaljuje članikar, je odgovo-
ril Churchillu na način, ki ne dopušča nikakršne
dvoma o njegovih namelih in zlasti ne o nje-
govi gotovosti v zmago. Ton Ducejevega govora
je bil tak, da ne pripušča nikakršnega upanja
kratkovidnim nasprotnim pogledom. Duce je po-
kazal pred svetom, da popolnoma pozna svoje

ljudstvo. Uspeh je bil prav nasproten, kakor ga
je pričakoval Churchill. Italijansko ljudstvo —
poudarja list — danes bolj kakor kdaj koli so-
vražja Angleže, ki jih je Duce označil za nespravi-
ljive sovražnike Italije. Nato ponavlja besede
Mussolinijeve o pogumu italijanskega vojaka, ki
je med prvimi na svetu ter opisuje položaj Italije
v vojni, izražajoč svoje nad vse živo obču-
dovanje za čudovito vneto in duševno moč, po-
gum in disciplino, ki jo je pokazalo italijansko
ljudstvo tudi pri zadnjih letalskih napadih. To
ljudstvo živi in misli enotno s svojim Ducejem,
ker se zaveda osnovnih zakonov antičnega Rima,
zakonov, temelječih na človečnosti in pravičnosti,
s katerimi je navdihnjena fašistična revolucija v
svojem organizacijskem in tvornem delu. Ne, ka-
kor sanja Churchill, ampak to je resnica o itali-
janskem ljudstvu ter o njegovi narodni ter po-
litični zavesti, zaključuje nemški časnikar.

Govor japonskega ministrskega predsednika

Tokio, 9. dec. AS. Japonski ministrski pred-
sednik Tojo je govoril na verski svečanosti v
templju v Jasukuniju ob prvi obletnici japonske-
ga vetopa v vojno. Izjavil je med drugim, da bo
zasedba gospodarskih in strateških oporišč izred-
no važnosti omogočila japonskim oboroženim si-
lam zmago v odločilni bitki z anglosakonskimi so-
vražniki. Govornik je dodal, da zdaj ogromni viri
hranijo japonski vojni stroj in blokada, ki jo je
sovražnik naperil proti Japonski, se je obrnila
proti sovražniku samemu.

Tojo se je nato poklonil Italiji in Nemčiji, ki
sta trdo zmesali in zadeli sovražni pomorski pro-
met. Pripomnil je še, da se tudi Mandžukuo, na
rodna Kitajska in Tajška pridružujejo japonskim

vojnim naporom ter zaključil, da je stopil svet v
odločilno borbo za uničenje anglosakonskega
tabora in da so azijske rase na vzhodu ter osne
sile v Evropi tesno povezane za uresničenje svojih
skupnih ciljev.

Tokio, 9. dec. AS. Obletnico japonskega vsto-
pa v vojno proti Ameriki je praznoval japonski
tisk e članki, ki pojejo slavospeve zmagi. Listi
potirujejo hotenje japonskega ljudstva pomnožiti
vojaško moč japonskega naroda. Ta dan so pro-
slavljali z uradnimi izjavami, s članki in risbami,
ki predstavljajo dosedanje uspehe proti sovra-
zniku, ter s fotografijami novih mogočnih bojnih
sredstev, uporabljenih na bojiščih proti sovra-
zniku. Iz Bangkoka so listi tudi izvedeli, da so
bile tamkaj manifestacije Indijcev. Kitajcev in
Japoncev ter da so Indijci obnovili svoj trdni
sklep po osvoboditvi.

Velik parnik z vojaštvom potopljen

Berlin, 9. dec. AS. Mednarodni poročevalski
urad je zvedel, da je neka nemška podmornica
zahodno od Azorov potopila 19.000-tonsko prevozo-
no ladjo, na kateri se je nahajalo vojaštvo s polno
opremo. Gre za parnik »Ceremice« iz Southamp-
tona, ki pripada londonski družbi »Shausavil-Al-
bion-Company«. Verjetno je prevažala ameriške
vojake v francosko Severno Afriko. Bila je ena
najmodernejših ladij, ki so jo uporabljali za pre-
voz vojaštva. Lahko je prevažala 3000 vojakov,
to je en polk s popolno opremo, orožjem, živim
in potrebnimi vozili. Izguba tega parnika ni le
trd udarec za angleško-ameriško trgovsko morna-
rico, marveč tudi za angleško-ameriško armado v
Severni Afriki.

Japonska podmornica pri Falklandskih otokih

Rim, 9. dec. AS. »Masseggero« je zvedel iz
Buenos Aires, da je bil prvič ob izbruhu vojne
dan znak za alarm v pristanišču Stanley na
Falklandskih otokih. Alarm je bil dan, ker je
prišla v bližino velika japonska podmornica, ki
je zasledila neko severnoameriško petrolejsko
ladjo. Podmornica je ladjo zasledovala ter je
streljala nanjo s topovi. Po poročilu poveljnika
te ladje ne spada ta japonska podmornica v
nobeno doslej znano vrsto japonskih podmor-
nic, ker je mnogo večja od njih ter je oboro-
žena z velikimi topovi. »Masseggero« piše, da
je navzočnost japonske podmornice v teh vo-
dah povzročila velik vtis v območju, katero je
več desetstotih kilometrov oddaljeno od naravnih
podmorničkih pristanišč trojne zveze. Stan-
ley se nahaja 940 km daleč od čilškega prista-
nišča Punta Arenas in 1820 km od Montevidea.

Nov udarec sovražnemu ladjevju

Na Atlantskem morju so nemške podmornice potopile 15 ladij s 108.000 tonami, ki so bile namenjene v Sev.
Afriko — Sovjetske izgube v Kavkazu ter med Volgo in Donom — Na srednjem odseku nemški protinapad

Hitlerjev glavni stan, 9. dec. Nemško vrhov-
stvo objavlja:

Nemške podmornice so potopile v severnem
in srednjem Atlantiku v nepopustljivi borbi
proti sovražni paroplovbi 13 ladij s skupno
100.000 tonami. Dve nadaljnji ladji in en rusilec
iz spremeljvalne službe sta bila torpedirana.

Pri teh operacijah je bil močno zadet so-
vražnikov dovoz v Severno Afriko. Med
potopljenimi ladjami je tudi angleška potniška
ladja »Cheramik« z 18.715 tonami, ki je bila
kot parnik za prevoz čet določena v Severno
Afriko. Ladja se je po torpednih zadetkih takoj
potopila, tako da je treba zaradi vladajo-
čega viharja in nemirnega morja računati z veli-
kimi človeškimi izgubami.

Iz istega konvoja je izgubil sovražnik še na-
daljnje 3 ladje, naložene z vojnimi gradivom.

Hitlerjev glavni stan, 9. decembra vrhovno
poveljstvo objavlja:

Novi poskusi Sovjetov, da bi v vzhodnem
Kavkazu in na področju Volge in Donu
prodrli nemške postojanke, so se tudi večeraj iz-
javili s hudimi izgubami za sovražnika.

Sovražni protinapadi pehotnih in oklep-
nih oddelkov so privedli med Volgo in Donom
do zelo ostrih in za naše čete uspešnih bojev.
Privedeni so bili ujetniki in plen, uničenih pa
54 oklepnih voz.

V velikem Donskem kolenu so vrgli nem-
ški oklepni strelci v protinapadu sovražnika iz
njegovih postojank. 46 sovjetskih oklepnih voz
je bilo sestreljenih brez lastnih izgub v oklep-
nih vozeh.

Nemške, italijanske in madžarske letalske

sile so obstreljevali na fronti ob Donu pre-
mikanja sovražnih čet in njihova zaklonišča.

Na srednjem odseku vzhodnega bo-
jišča se razvija nemški protinapad z veliko silo
dalje, v teku katerega je imel sovražnik hude
izgube. Pri teh operacijah so naši oddelki za-
vzeli številne kraje, razen tega pa so bile za-
vzete mnoge sovražne postojanke in je bil na-
spretnik odrezan od zvez v zaledju. V hudih
letalskih borbah so Sovjeti izgubili 16 letal.

Južno od Ilmenskega jezera so bile
razbite številne izhodiščne postojanke za
oklepna vozila in v topniškem ognju.

Velike sovjetske izgube pri Rževu

Berlin, 9. dec. AS. Iz pristojnega vira se je
izvedelo, da so postojanke okoli Rževa trdno v
nemških rokah. Sovjetske čete so še zelo daleč
oddaljene od tega važnega železniškega križi-
šča. Na odseku Kalinin—Toropeč uporabljajo
Sovjeti 12 divizij, sestavljenih iz štirih strelskih
brigad, iz 3 konjeniških ter iz 14 oklepnih brigad.
Računa se, da so te brigade zgubile polovi-
co svojega moštva. Po zadnjih ugotovitvah je
znano, da šteje sovjetska divizija le 7 do 8 ti-
soč ljudi in ena oklepna brigada nima več ka-
kor 50 tankov. Sovražne izgube so velikanske.
večje od povprečnih izgub v prejšnjih bitkah.
To pa zato, ker se sovjetska pehota ne nahaja
redko med dvema ognjema: med nemškim og-
njem in ognjem sovjetskih strojníc, ki morajo
preprečevati umik ter siliti lastne vojske, da
se bore do zadnjega moža. Ruske izgube so ta-

ko težke, da je na tem odseku silovitost sovjet-
ske ofenzive močno popustila, tako zadnje čase
pride le do manj važnih bojev. Sovjetske oklep-
ne brigade so zgubile polovico svojih tankov.
Na odseku ene same nemške armade je bilo
uničenih od začetka obrambnih bojev do danes
843 sovražnih tankov, nadaljnjih 108 tankov pa
je bilo onespodobljenih. Prijetih je bilo tudi
2330 ujetnikov ter mnogo topov in drugega vo-
jnega gradiva. Pri Toropeču je sovražnik izvajal
nadaljnje masne napade, ni pa dosegel nobe-
nega določenega cilja. Na tem področju so
nemške sile v protinapadu zasledile razne važne
sovražne postojanke. Nekje na tem bojišču so
bile obkoljene številne sovražne sile in njihovo
uničevanje je v teku. V enem dnevu bojev so
Sovjeti izgubili 24 tankov, 43 topov, 94 mož-
narjev in veliko količino drugega vojnega gra-

Na vsem afriškem bojišču je bilo
za zdaj zabeležiti samo krajevno bojno delova-
nje. Velika angleška tovorna ladja je bila se-
vernozapadno od Bengazija hudo poškodo-
vana z bombo. Nemški lovci so sestrelili 4 an-
gleška lovška letala. Pogrešajo eno lastno lov-
sko letalo.

Pri motilnih poletih posameznih angleških
bombnikov nad severozapadno Nem-
čijo in pri nočnih poletih nad nemško oba-
lo ozemlje je bilo sestreljenih 5, pri dnevnih
poletih nad zapadno Francijo in
jugovzhodno obalo Anglije pa 2 na-
daljnji sovražni letali.

Španija je odločno na strani nove Evrope

Rim, 9. dec. AS. Poglavar španske države in
načelnik narodnega falangističnega gibanja, ge-
neral Franco, je imel na seji falangističnega
sveta tale govor:

Svetniki in tovariši! Moje besede so jasno
potrdile naše politične zavesti. Sredi socialno
nemirnih časov naše dobe smo mi vpreženi v
naporno delo, dragoceno za najvišje koristi na-
še domovine. V svojem boju nismo nikoli po-
zabili, da smo katoličani. Vsi smo se žrtvovali
in delali v korist španske bodočnosti. Španija
ni proti nikomu, toda ne smemo si misliti, da
ničče ni proti Španiji. Mi smo se dvignili iz
sužnosti in zmede ter usmerili svojo politiko
po stopinjah socialne revolucije sedanje dobe.
Mi se ne prištevamo k drugačnemu svetu ka-
kor edino k evropskemu. Zato pa smo proti
trgovskemu imperializmu in proti finančnemu
kapitalizmu. Španija 19. stoletja se ni mogla
upirati liberalnim načelom, ki jih je prinesla
francoska revolucija. Povečanje bogastva pa ni
imelo za posledico tudi enakomerne razdelitve
teh dobrin. Marksizem, ki se je znal okorščati
z varljivimi obljubami o pravici, je privedel
ednole do barbarske diktature proletarijata.
Mussolinijev genij je znal izpeljati v Italiji ta-
koj po vojni fašistično revolucijo. Kar je itali-
janskemu narodu po pravici in po človečnosti
pripadalo, vse tisto je prešil fašizem, s tem
da je zavrgel versarileški mir. To je bil izre-
den socialni pojav skupaj z narodnim, to je
tudi jedrnat označba, ki jo zasluži fašizem.
Kot drugi je začel poudarjati načela medna-
rodne pravice v Evropi nemški narodni sociali-
zem. Tudi ta načela so se dvignila proti sta-
rim načinom, proti delovanju ljudskih front,
v borbi proti trgovskim imperializmom in za nov
pravičen svet.

Tudi Španija doživlja svojo revolucijo. Čim
je Španija pripeljala do zmage svoj boj proti
komunizmu, pomeni njena navzočnost ugodno

znamenje za vstajenje nove Evrope. Človeštvo
mora obračunati za vselej z raznimi liberalnimi
gesli. In v tem tiči jedro nevolje španske mladi-
nine, ki vztrajno spremlja splošno gibanje ev-
ropske mladine.

Bodočnost Španije je odvisna od povezano-
sti narodnih in socialnih koristi. Španska revo-
lucija pa se ne omejuje le na dosego socialnih
in narodnih ciljev, pač pa hoče doseči tudi du-
hovno enotnost. Ta neoposljalna načela so te-
melji naše politike, ki postaja toliko važnejša,
kolikor večji je čas, v katerem živimo. Orožje
in katoliški duh španskega naroda sta nesporna
stvarnost, ki je temelj vsega mojega političnega
delovanja. Potrebno bo dati zgodovinske oblike
našim in protiboljševiškim bojem, kajti mislimi
japonski napad strti, pojdemo znova naprej.

Kar se tiče povojnega gospodarstva, se mo-
tijo tisti, ki mislijo, da bo vse ostalo pri starem.
Naša omika in naša kultura sta v igri. Proti
zvezi liberalnih demokracij z rdečim komuniz-
mom koraka drug svet: In gorje tistemu, ki bi
ga poskušal ustaviti. Nas vodijo pri delu na-
meni, ki so temelj naše notranje politike in
imajo za cilj obvarovanje našega obstoja in
naše navzočnosti na svetu. To je naloga, ki nam
je nalaga naša usoda. Mi hočemo, da ostane naša
kultura nedotaknjena, hočemo obnovitev našega
gospodarstva in svobodo naše industrije. Zato
bomo nastopili proti vsemu, kar ni v skladu z
našimi izročili. Naši nasprotniki so vse posku-
šali proti nam. Toda mi se bomo znali osvobo-
diti vseh starih zamisli glede ureditve sveta,
ki ga smatramo za odmrlega. Mi obnovljamo
stara trdna izročila, ki so jedro naše narodne
revolucije. To je prava Španija in ne tista, ki
je imela kratkotrajno življenje. Motijo se tisti,
ki mislijo nasprotno. To je tudi razlog, zakaj
ne moremo odgovarjati tistim, ki so večni god-
njači. Obnovili smo gospodarstvo, ker se sma-
tramo gospodarje lastne usode. Naš program je
delo: z njim se bomo pripravili na veliki tre-
nutek, ki bo podoben tistemu, ki je staro mo-
narijo pripeljal do imperija.

Naša mladina in vse naše žensko gibanje
je v službi domovine. Zmagoslavje bo popolno.
Toda to še ni vse dovolj. Domovina terja od nas
še več. Lahko bo naša pot strma, toda prepi-
čanje v lastne ideale nam ne bo prineslo razočar-
anja. Mi se čutimo močne in trdne. Borimo se
za čisto špansko življenje. Našo vojsko tvori
naša mladina, ki je resna in vedno na straži
prav do smrti.

Jubilej ministra Leya

Berlin, 9. dec. AS. Ob 10letnici imenovanja
dr. Leya za voditelja narodnosocialističnih delav-
skih organizacij objavlja »Völkischer Beobachter«
članek o tem veljaku narodnosocialistične stranke
in popisuje obširno ter čudovito delo, ki ga je iz-
vršil med delavstvom ter v nemških podpornih
organizacijah. Omenil je tudi pomembnost njego-
vega organizatornega dela v sedanji vojni.

Viljemov sin umrl

Berlin, 9. dec. AS. V noči od ponedeljka na
torek je umrl v Potsdamu, zadet od srčne kapi,
prinč Eitel Friderik Pruski, drugi sin bivšega ce-
sarja. Bilo mu je 60 let.

Ameriške izgube

Buenos Aires, 9. dec. AS. Po uradnem poro-
čilu washingtonske vlade so imele Združene dr-
žave v enem letu vojne 58.307 mrtvih, ranjenih
in pogrešanih, od tega 35.678 v kopenski vojski.

Pij XII. opravil zadostilno pobožnost v cerkvi sv. Petra

Vatikansko mesto, 9. dec. AS. Sv. oče, ki
je 30. oktobra t. l. posvetil vse svet Marijinemu
Sreču, je na praznik 8. decembra stopil v baziliko
sv. Petra, da skupno z rimskim ljudstvom počasti
brezmadežno ter z zadostilnim obredom opravi za-
hvalo, ki je v sedanjih časih tako zelo potrebna.
Sveti obred je potekel brez kakšnih posebnih hrup-
nih svečanosti, pač pa v tihi skromnosti in rečnosti.

Bazilika sv. Petra je bila odprta za vernike, ki
so se začeli v njej zbirati že v prvih popoldanskih
urah. Sv. oče sam je izrazil željo, naj bi se opravilo
začelo točno ob napovedanem času, tako da bi se
moglo končati pred zatonitvijo. Ob pol štirih je
bilo v cerkvi že vse polno ljudi, več tisoč vernikov,
ki zanje v cerkvi ni bilo več prostora, pa je moralo
ostati zunaj na Trgu sv. Petra in so tako vsaj v
dihu lahko prisostvovali svetemu obredu. V cerkvi
so se zbrali med drugimi tudi člani svetlega kardi-
nalskega kolegija, patriarhi, nadškofje, škofje, vi-
soki prelati, člani diplomatskega zbora, ki so akre-
ditirani pri sv. stolici, člani rodbine kneza Pacellija,
vsi papeževi sorodniki, člani rimskega plemstva,
močna skupina častnikov in vojakov, ki so bili v
vojni ranjeni, člani verskih redov in katoliških ver-
skih organizacij in društev ter ogromna množica
ljudstva.

Sv. očeta Pija XII. so prinesli v cerkev ob
15.40, pred njegovo nosilnico pa so stopali pape-
ževi dvorjani. Odet je bil v kratko ogrinjalo,
okrog vratu pa je imel rdečo štolo. Verniki so ga
pozdravili z dolgotrajnim vzklikanjem, gojenici raz-
nih seminarjev se so zapeli »Magnificat« in »Tu
es Petrus«.

Ko je prišel do papeževga oltarja, je pokle-

nil in se zbral v pobožni molitvi, med tem pa so
izpostavili Najsvetejše. Vatikanski kanonik mon-
signor Anichini je takoj začel opravljati sveti obred.
Zapeli so nekaj psalmov in drugih prošenj, nakar
je sv. oče prebral molitev, ki jo je sam napisal za
posvetitev brezmadežnemu Marijinemu sreču. Potem
so sledile pete lavretanske litanije Matere božje,
medtem pa so sv. očeta že oblekli v mašniški plašč.
Po končanih litanijah je papež stopil pred oltar in
zapel »Tantum ergo«. Nato je podelil blagoslov z
je treba na bodoče redove.

Ko je bil tako obred končan, je sv. oče ob 16.45
znova sedel v nosilnico in zapustil svetišče, ver-
niki pa so mu znova vzklikali. Ko se je vrnil v svo-
je zasebne prostore, so ga obvestili, da je velika
množica ljudstva morala zaradi pomanjkanja pro-
stora v cerkvi ostati zunaj na trgu in da se še sedaj
ni razšla. Tedaj je sv. oče odredil, naj odpro zuna-
jni balkon bazilike sv. Petra, ker da hoče podeliti
sveti blagoslov tudi tistim, ki so zunaj pred cerk-
vijo. Medtem se je nabrajo zunan na Trgu svetega
Petra še mnogo več ljudi, kajti pridružilo se jim jih
je še na desetstoteke vernikov, ki so bili prej v cerk-
vi. Nenadno so se odprla široka vrata na zunanem
balkonu in preko njega so pregnili belordečo pre-
progo. Ljudstvo je takoj razumelo, da se bo v krat-
kem prikazal na balkonu sv. oče in oči vseh so se
v nestrpnem pričakovanju zazrle tja. V tem trenu-
tku je godba palatinske straže, ki je z bataljo-
nom vojske izkazala papežu, ko je šel mimo, čast,
zaigrala papežev himno. Bela postava Pija XII.
se je prikazala na balkonu. V večernem somraku
je bilo komaj mogoče razločiti. Množica ljudstva
je vzklikala sv. očetu, ki je klečečim vernikom po-
delil svoj očetovski apostolski blagoslov.

Prvo leto delovanja Italijanske liktorske mladine

Poklonitev mladinskega zastopstva Visokemu komisarju in drugim oblastem

GILL je v ponedeljek praznoval prvo obletnico življenja. Različna obdobja prireditve, ki je bila v načrtu, so potekala v najlepšem redu ter zamišljeni zbranstvi sedenja ure, a s kar se da zbranim mladostnim navdušenjem. Vrsto točk je začela poklonitev oblastem v imenu vseh tistih, ki so vpisani v GILL. Poklonilo se je zastopstvu, ki so ga sestavljali en Avangardist, ena Giovane italiana, en Balilla in ena Piccola italiana, ki so jih zbrali izmed najzaslužnejših v organizaciji.

To zastopstvo se je pod vodstvom dostojanstvenikov podalo k Ekselenci Vis, komisarju, k županu, k zveznemu tajniku in k šolskemu komisarju.

Visoki komisar je sprejel zastopstvo, ki ga je vodil zvezni podpoveljnik, s svojo običajno ljubeznivostjo. Pazljivo je poslušal naslednji nagovor, ki ga je imel Avangardist:

»Ekselencija! Prva obletnica naše organizacije, ki jo praznujemo danes v čistosti namenov in v trdnosti sklepov, nam daje pobudo, da prihajamo pred oči Vam, da bi Vam izrekli vdanost vseh tovarišev, ki se spominjajo Vasega zanimanja in dokazov ljubezni ob vsi priložnosti.

Vam, Ekselencija, lahko damo samo eno obljubo, da bomo vedno hranili živo vero, da bomo bolj in bolj vzgajali svoje mišljenje, da se bomo vzgajali k čedenju kreposti in žrtve, da bi postali vredni Ducevega upoštevanja in si pridobili zaslug za to, da pripadamo veliki rodbini Italijanske liktorske mladine v Ljubljani.

Ekselencija je izrekel nekaj zelo prisrčnih besed mladcem, ki so v zelo togem pozoru pred njim kazali resničen ponos nad dejanjem, katero so dopolnjevali.

Župan general Rupnik je tudi sprejel zastopstvo z očitnimi znamenji simpatije. Avangardist mu je v italijanski in slovenski izrekel značilen nagovor, župan pa je odgovoril z besedami, kakor jih zna v taki gorečnosti in zgoščeni veri povedati samo vojak.

Nato je zastopstvu naročil, naj nese poveljniku GILL-a dragoceno kolajno, spomin na mesto Ljubljano. Kolajna je bila skovana nalašč za to priložnost in nosi na prednji strani simbolično sliko sv. Jurija, zavetnika ljubljanskega mesta, ko prebada bajnega zmaja, na zadnji strani pa napis: 6. XII. 1941-XX-GILL-6. XII. 1942-XXI. Plemenito darilo je sprejelo naslednje pismo: »Ob prvi obletnici ustanovitve Italijanske liktorske mladine v Ljubljani mi je prijetno, da tukajšnjemu poveljstvu izročam spominsko kolajno mesta Ljubljane kot skromno znamenje meščanske hvalečnosti.

Voščila, ki sta jih narekovala najvišja vera in domoljubje, so bila izrečena tudi Zveznemu poveljniku ter šolskemu komisarju, ki sta pokazala, kako jima je všeč nežna misel.

Ob 10 je mogočna množica organizirancev, razporejena po oddelkih, poslušala zanimivo predavanje o začetku in razvoju GILL-a, zatem so v skladnem in popolnem zboru na ves glas zapeli Giovinezze in druge narodne himne. Zvezni poveljnik in zvezni podpoveljnik sta bila gostitelja. Igrala je godba divizije alpskih lovec. Ko je trobenta dala znamenje za pozor, so vsi planili pokonci ter po rimsko pozdravili. V gledališče so prišli in zasedli prostore na odru Vis, komisar, general, poveljnik divizije alpskih lovec, kvestor, podkvestor, ljubljanski župan ter druge osebnosti.

Ko so izzveneli zvoki kraljevske koračnice in Giovinezze se je dvignilo glasno vzklikanje »Zivel kralj in »A noi!, v pozdrav kralju in Duceju, ki ga je zapovedal Visoki komisar.

Nato je zvezni tajnik, ki so ga zbrano poslušali, dal pregled dela GILL-a v prvem letu življenja. Bilo je trezno poročilo števil in podatkov, toda bogato na vsebini in prepreno s stvarnostjo. Najzanimivejši del v njem je oris sil, ki daje naslednjo sliko:

Figli dela lupo	602
Piccole italiane	2042
Giovini italiani	571
Baglioli	2178
Avangardisti	639
skupaj 6032	

Umetniško-kulturno delovanje. Na sedežu zveznega poveljstva je bila urejena posebna kinematografska dvorana s prostorom za 500 gledalcev. Vseh predstav je bilo 47, udeležilo pa se jih je 24.500 mladine. Uredili so tudi dve lutkovni gledališči, in sicer od teh eno potujoče, za predstave v pokrajini. V celem je to gledališče imelo 26 predstav. Ob zaključku šolskega leta je bilo zvezno tekmovalstvo v zborovnem petju gojenec in gojenek srednjih šol v pokrajinskem središču. Tekmovalja se je udeležilo 29 zborov, katerih vsak je imel po 50 pevcev. Ob navzočnosti predstavnikov oblasti so zmagovalni zbori priredili posebno radijsko oddajo. Posebna skupina 20 članov iz mesta se je udeležila tudi kulturne prireditve evropske mladine v Firenci.

Po mestu in pokrajini je bilo razdeljenega tudi mnogo propagandnega materiala »Dnevni red

in »Lepak GILL-a, ki sta oba periodični publikaciji zveznega tajništva, sta seznanjala občinstvo z življenjem mladinske organizacije v vseh njenih odtokih. S plamenito podporo Visokega komisarja bo v nekaj dneh zagledala beli dan prva številka »Ljubljanske mladine, ki jo bo izdajalo zvezno poveljstvo vsakih štirinajst dni, da bi tako razveseljevalo mladino in ljudi vedno bolj seznanjalo tudi z najlepšimi stranmi te naše organizacije.

Organizatorno delovanje. Mladina glavnega mesta je trenutno včlanjena v dve kohorti malih Italijank, v eno kohorto mladih Italijank, v dva bataljona Balille in v en bataljon avangardistov. V vsej pokrajini deluje trenutno 28 občinskih poveljstev GILL-a.

Posebno se je delovanje razvijalo v sledečih panogah: telovadni tečaj, tečaj za gospodinjstvo in tečaj za vzgojo voditeljev in žuvaric kolonij. Vsi ti tečaji so trajali skozi vse leto in se jih je udeležilo veliko število organizirancev vseh stopenj.

31. maja letos je bil zaključek prvega dela delovanja zveznega poveljstva, prvi nastop oddelkov glavnega mesta z udeležbo tisoč mladeničev in mladenk, ki so bili odlično izveščani in izurjeni. Ob proslavi 20. obletnice je zvezno poveljstvo v navzočnosti Visokega komisarja zaključilo 20. leto delovanja in je priredilo veliko proslavo, ki je bila odlično obiskana in je dosegla svoj celotni namen.

Številne izvedene naloge in znatni uspehi, doseženi na različnih področjih, kakor je na primer podporno kulturno delovanje, visoki duh razumevanja s strani vodnikov, ki so se lotili te težke naloge v posebno koščljivi dobi, so otipljiv dokaz za plemenitost organizacije in za moralno silo vseh vodnikov in glavarjev, ki jim je bila poverjena tako pomembna in koščljiva naloga. Zvezni tajnik je izrazil podpoveljniku in njegovim vztrajnim sodelavcem hvalečnost in vso zaslužno hvalo. Ko je zvezni tajnik omenil imeni dveh avangardistov, in sicer Pregelja Marija in Brajerja Antona, ki sta padla kot žrtvi divje zasede sovražnikov lastne zemlje, so se vsi dvignili in očitno ganjeni nad njunima žrtvama počastili spomin na tovariša, ki sta padla zaradi zvestobe novi Italijanski pokrajini.

V odgovoru je Visoki komisar izrazil zveznemu tajniku posebno pohvalo.

Sledila je posvetitev prapora, ki ga je zvezno poveljstvo GILL-a dalo ljubljanski liktorski mladini. Potem so bili članom organizacije podeljeni križci za zasluge in diplome kadetom, ki so obiskovali poseben tečaj letos poleti v Rimu.

Končno je mala Italijanka razdelila prvo številko ilustriranega lista »Ljubljanska mladina«, ki ga kot štirinajstodnevnik izdaja zvezno poveljstvo GILL-a v Ljubljani.

Predstavniki oblasti so nato odšli na sedež nove gospodinske šole. Tam so jih sprejele zvezna nadzornica in nadzornice oddelkov. Neka mala Italijanka je izročila cvetje in nato v imenu vseh svojih tovarišev izrazila čustva globoke hvalečnosti posebnemu Visokemu komisarju za njegovo stalno zanimanje in za pomoč, ki jo je naklonil v prosep te cvetoče ustanove.

V preteklem šolskem letu so bile organizirane zimske kuhinje po vseh šolah v Ljubljanski pokrajini, kjer je vsak dan dobivalo hrano 6140 učencev. Zdaj so takšne šolske zimske kuhinje v Ljubljani in drugod po pokrajini in dnevno dobiva hrano v njih 4300 učencev in učenk.

6. januarja letos je bila prirejena Ducejeva Bafana in je bilo tedaj razdeljenih 11.418 zavrtkov z darili, ki so stala skupno 580.000 lir. Ves ta denar je dal Visoki komisariat.

V poletnem času sta bili organizirani dve poletniški koloniji, ena ob morju in ena dnevna. Udeležilo se ju je skupno 200 članov mladinske organizacije.

Z namenom, da se poenoti in vzporedi podporno delovanje, ki je bilo opravljeno za mladino, je bil z odobritvijo Visokega komisariata ustanovljen šolski patronat, ki s prispevki, katere je dala na razpolago občina, opravlja široko podporno delovanje preko ustanove »Doposcuola«, otroškega zavetišča in Zveznega vzgojevališča, kamor bo s 1. januarjem prišlo iz pokrajine sto otrok, ki doma nimajo oskrbe.

Patronat je ob začetku letošnjega leta podpiral skupno 1000 otrok iz ljudskih in meščanskih šol. Dajal jim je knjige, zvezke in druge šolske potrebščine. Vse te stvari so stale skupno 75.000 lir.

Na stotine otrok je poleg tega uživalo tudi vsestransko zdravniško pomoč.

Telovadno-športna delavnost

Z odlokom Visokega komisarja je bil pouk v telesni vzgoji, ki je bil lansko šolsko leto pod nadzorstvom GILL-a, povsem zaupan naši ustanovi, ki ima preko lastnega osebja in po načelih, ki jih določa pravilnik glede telesne vzgoje po šolah, skupno 427 ur pouka na teden.

Komunisti se zatekajo k novim lažem in sleparijam

Od časa do časa skušajo komunisti slepiti slovensko javno mnenje. Na dan privlečejo malo slavno zastavo OF in upajo, da jim bodo ljudje prisluhnili. V takih trenutkih ne govorijo več o Rusiji in Stalinu, ne govorijo več o Sloveniji, ki bi bila zaslužena sovjetskimi republikami in ne govorijo o bodočnosti. Zdi se, da vedo, da Slovenci ne marajo več poslušati teh glasov in zato komunisti več ne zvone s temi zvonovi. Zagrabil so za razglašeni zvonček OF, za katerega pa vsakdo ve, da je le kulisa, za katero se skrivajo komunisti in komunizem. Tako so pred kratkim na skrivaj komunisti delili letak, v katerem so pozivali Slovence k združitvi, temu gibanju pa naj se priključijo tisti, »ki »hrepene za svobodo, mirom in lepšo bodočnost.

Kakšna drznost, da se ti ljudje obračajo s takimi besedami na ljudi, ki so toliko pretrpeli v komunističnem mučenju. Ti ljudje so videli, kako se je rušilo in podiralo imetje zaradi blaznosti slovenskih komunistov, videli so, kako so komunisti vsak dan iz dneva v dan ropali, morili in mučili naše slovenske ljudi. Sedaj komunisti svoje umazane roke, od katerih se cedi kri, skrivajo za tisto »osvobodilno fronto«, ki je bila največja sleparija, ki so jo zagrešili komunisti nad Slovenci. Kdo danes ne ve, da je OF istovetna s komunizmom? Kdo danes ne ve, da so OF iznašli komunisti, da bi pod to krinko zakrili svoje zlobo namene. Njihovi pravi cilji pa so bili uničenje Slovenije in njeno zaslužje boljševiki Rusiji? Vsi so si o tem na jasnem, samo komunisti si še domišljajo, da bodo lahko prevrili naše ljudstvo z govoricenjem o svobodi in miru. Kje je še večja sleparija od te, ki jo navajajo v tem svojem letaku: »Vsi smo prepričani, da vojna ne bo mogla trajati več dolgo.« Komunisti prav dobro vedo, da bo vojna še dolgo trajala in da jo bodo izgubili, vendar pa skušajo širiti vero, da bodo njihove sile zadostne, da bodo postale bolj juške. Ali veste, v čem vidijo konec vojne? V uničenju protikomunističnih oddelkov. Ti pogumni branileci slovenskih ognjišč so tisti, ki bi jih komunisti radi uničili. Ta oborožena sila pa je odložena za vsako ceno ohraniti nedotaknjene ostankе vasi, cerkve, hiše, družine in ta vsjaka jim je sedaj pred očmi, kakor rdeča zastava pred očmi bika. Protikomunistični oddelki pa so ne z besedami, pač z dejanji, z orožjem v roki, s svojim pogumnim nastopanjem dokazali, da Slovenci niso komunisti, nečelo postati komunisti in so vsemu svetu razkrinili laž OF, ki si je lastila pravico zastopanja vseh Slovencev.

Omenjeni letak piše: »Angleži in Amerikanci zbirajo svoje vojne proti barbarskemu fašizmu.« Da bi dokazali ta barbarska, pa so ravno Angleži in Amerikanci tisti, ki so torpedirali in potopili bolniško ladjo »Città di Trapani«, o kateri so vedeli, da ni brez ranjencev, da bi dokazali ta barbarska, so ravno Angleži in Amerikanci tisti, ki iz nizke višine z ognjem iz strojne obsipavajo otroke in žene v Milanu in Turinu in Genovi, ko ti hite v zaklonišča.

V teku leta so bili za izpopolnitev znanja učiteljev po ljubljanskih ljudskih šolah prirejani štirje tečaji za telesno vzgojo, ki so trajali tri mesece. Njih se je udeleževalo skupno 220 učiteljev in učiteljic.

Zvezni tečaj za telesno vzgojo je končal svoje delo na polju šolske telovadbe ob udeležbi 85 oddelkov s skupno 1700 učenci.

Zlasti skrbno je bilo športno udejstvovanje. Na Rakeku je bil prirejen smučarski tečaj. Plavalni tečaj od tekme v nogometu, odbojki in košarki so bile vzporedne v teku šolskega leta ob navdušenem sodelovanju več sto otrok.

Skupina italijanskih telovadkinj se je poleg tega udeležila tudi narodnih tekem v Montecatini, kjer so se laskavo uveljavile.

V delavnici so predstavniki oblasti lahko videli, s kakšnim zanimanjem in večino znajo svoje posle opravljati mlade Italijanke, kako znajo izdelovati zimska oblačila, ki jih bodo poslale potem italijanskim vojakom na raznih bojiščih. Kuhinja in obednica sta nudili sliko popolne čistote in zares nespornega reda.

Nekaj organizirank je potem nastopilo z očarljivimi točkami. Posebno so bili zanimivi nastopi v ritmičnem plesu, v narodnih nošah in nastop harmonikaric.

Vrsta slovesnih prireditev se je zaključila z odprtim drsalščem, kjer so z vso slovesnostjo izvedli obred dviganja zastave.

Popoldne pa je bilo v zabavo organizirancem več prireditev. V drami je nastopil sv. Miklavž, ki je obdaril pridne in kaznovane poredne. V kinematografski dvorani GILL-a so vrtili filma »Pojdite z menoj« in »Micky planince«. V gledališki dvorani, ki je bila urejena v novih prostorih gospodinske šole, so se najmlajši zabavali ob znanih likih lutkovnega gledališča.

Končno so vsem članom organizacije v prostorih GILL-a razdelili zavoj sladkorčkov in pa prvo številko »Ljubljanske mladine«.

Toda, kako morejo komunisti ali lažni eksponenti OF govoriti o barbarsstvu, ko so prav oni tisti, ki slovenskim ranjencom trgajo jezike iz ust, zbija očji iz glave našim ženam in žive pokopavajo naše starce? Kako morejo klicati k pristopu in sodelovanju pri njihovih sramotnih dejanjih, ko jim je medtem, ko govorijo, teče z rok kri nedolžnih, njihovi privrženci pa kradejo kruh in oblačila poštenim ljudem? Slovenci, kdo je ubijal vaše sinove in vaše hčere? Kdo je uničeval vaše premoženje? Kdo goni v sužnost vaše ljudi v gozdove? Vi to veste; to so lažni apostoli tako zvane komunistične svobode, ki delajo vse to zaradi tega, da bi uničili vaš rod, vašo zemljo pa bi nato ponudili rdečemu gospodu iz Moskve, možu tisočev in tisočev umorov. Zakaj niti enkrat gospodje od OF v tem letaku, ki ga imamo pred očmi, niso rabili izraza »komuniste«. Zato, ker ti komunisti, ki so letak pisali, dobro vedo, kako jih slovensko ljudstvo sovraži in ker se na to ljudstvo ne morejo obračati v imenu svoje krvi, katero so razlivali po vsej slovenski zemlji in jo bodo še prelivali, da bi tako zadostili svojemu sovraštvu proti tradicijam slovenskega rodu, ki ne more zatajiti vere očetov, tiste vere, kateri so komunisti rušili cerkve in ubijali in mučili njene duhovnike.

Izredni komisar za občino Višnja gora

Viseki komisar za Ljubljansko pokrajino je imenoval z veljavnostjo od 3. decembra letos za izrednega komisarja občine Višnja gora fašista Rabaletti Francesca, pok. Luigija.

Kaznovani kupci in prodajalci

Urad za kontrolo cen pri Visokem komisariatu sporoča, da je Kr. kvestura v Ljubljani v času od 1. do 15. novembra izrekla naslednje kazni za prekrševalce oskrbovalnih predpisov:

Za prekrščenje cen: Ogrin Helena, prodajalka, Poljane 1, globa 500 lir; Zunič Stefanija, prodajalka, Bleiweisova 52, globa 500 lir; Slapernik Adolf, proizvajalec nealkoholnih pijač, Šišenska št. 18, globa 1000 lir; Mlakar Miroslav, lastnik trgovske agencije, Velika Colnarska 23, 2000 lir globe in zatvoritev obrata za 20 dni; Bajželj Leopold, trgovec, Gasilska 7, 1500 lir globe; Jazbec Karol, pek, Rožna dolina c. V-15, globa 1000 lir; Parma Cecilija, Wolfova 6, globa 500 lir; Blejec Ema, gostilničarka, Vrtača 5, globa 500 lir.

Za nakup in prodajo olja brez kart: Vrhovnik Ivana, gospodinja, Sempetska c. 35, 500 lir globe.

Za prodajo vina po neodobrenih cenah: Jance Zidar, trgovski zastopnik, Gosposvetska št. 10, 1000 lir globe.

Za prodajo racioniranih živil brez odvzema kart: Sašek Jožef, pek, Celovska 62, globa 1000 lir in zaprtje obrata za 10 dni; Zupan Magda, trgovka, Frankopanska 24, 1000 lir globe; Zober Rudolf, trgovec, Dolenjska 94, globa 1000 lir in 15 dni zaprtje obrata; Menart Ivan, trgovec, Čopova 21, 1000 lir globe in 15 dni zaprtje obrata; Peterman Franc, inspektor pri trvdri Meini, D. M. v Polju, 1000 lir globe in zaprtje obrata za 15 dni; Bradan Franc, trgovski pomočnik pri tv. Meini, Vodnikova 35, 1000 lir globe; Pogačnik Fr., vodja podružnice Meini, Poljanska 15, 1000 lir globe in 15 dni zaprtje obrata.

Za nedovoljen in tihotapski nakup govedine na prepovedan dan: Troha Avgust, delavec, Tovarniška, 1500 lir globe.

Za skrivno klanje in prekrščenje cen: Kovačič Lovrenc, delavec, Zvezna ulica 1, 2000 lir globe.

Za odtegnitev racioniranih živil normalni potrošnji: Novak Lojze, železničar, Rimska cesta 3, 1000 lir globe.

Za kopicenje blaga: Kovačič Josip, steklar, Železnikarjeva 22, 1000 lir globe; Plevčar Josip, posrednik, Rožna dolina V-15, 2000 lir globe.

Za skrivni in tihotapski nakup mila: Svetlin Rudolf, trgovski pomočnik, Šmartinska cesta 24, 1000 lir globe.

Za nakup tekstilnega blaga brez oddaje nabavnih bonov: Goričar Ivanka, trgovka, St. Petra c. 29, 5000 lir globe; Burnik Ignacij, upokojenec, Kettejeva 2, 1000 lir globe.

Za nedovoljeno rabo dodatnih živilskih kart: Saksida Rudolf, mizar, Vodnikova 13, 100 lir.

Za prodajo oblačilnih predmetov brez predložitve osebne izkaznice oseb, ki niso bili člani družine kupca: Prelož Karol, Dvorni trg 3, 1000 lir globe in 20 dni zaprtje obrata.

Za neredno vodenje registra o nakupu in prodaji: Kovačič Marija, pekarna, Kolezijska 23, 1500 lir globe in 15 dni zaprtje obrata.

Za neizstavitve cen blaga na listih: Božič Antonija, trgovka, Cigaletova 1, 500 lir globe; Lulert Hinko, trgovec, Rožna dolina c. V-26, 500 lir globe; Borčič Slavko, Vrtača 4, 500 lir globe; Čuden Franc, trgovec, Verdijeva 3, 500 lir globe; Fuks Alojzija, trgovka, Šelenburgova 5, 500 lir globe; Logar Alfonz, trgovec, Zelena pot 10, 500 lir globe.

CESARICA S TRPEČIM SRCEM

Kakšna čustva je imel Rudolf za Stefanijo? Nobenega... Sicer mu ni odvrtna v svoji svežosti in prvem devištvu; pač pa se zanjo ne zanima, popolnoma jo je preziral že v začetku. Bilo mu je vseeno, katera ženska je njegova zakonita žena... Saj ni poročil nje, pač pa bitje, ki naj na avstrijskem dvoru opravlja že od stoletij določeno vlogo. Zakaj bi se razburjal?... Ta poroka je bila samo dvorna uradna slovesnost, ki jih ljudje občudujejo iz dolgočasje, ali pa zaradi slikovitosti.

Na večer poročnega dneva je mlada žena zaslutila, da jo čaka težka bodočnost. Ko je bilo neskončnih slovesnosti konec, sta se mlado poročence podala v grad Laxenburg. Stefanija je pisala: »Dan je bil mogočen in žalosten. Tresla sem se mraza in vsa sem bila izžrpana zaradi vseh prireditev in zato sem padla na blazine v vozu. Bila sem sama z možem, ki sem ga le malo poznala, silno sem se bala in nastopajoča noč je strah še večala. Zdelo se mi je, da se ta ura nikdar ne bo končala. Voz je drvel po neizmernih planjavah, po zapuščenih cestah skozi naselja, ki niso bila lepa. Nisva našla nobene besede, ki bi si jo rekla. Bila sva tuja. Zastonj sem čakala na ljubeznivo in nežno besedo, ki bi me rešila občutja strahne more. Mojca izmučenost in ta strah sta se meni kmalu izpremenila v silen obup... Nisem mogla zadrževati solz, ki so mi polzele po licu... Menila sem, da bom v Laxenburgu našla prijetno in lepo stanovanje. Ko pa smo stopili v grad, nas je zajel leden vlažen zrak, da nam je vzeło sapo. Nikjer ni bilo niti ene zelene vejice ali pa šopka cvetlice, ki bi nas pozdravil. To bi vsaj nekoliko razveselilo mračne sobane. Ničesar niso pripravili za naju.

Nadvojvoda Rudolf Habsburški v letu 1887.

Ni bilo nobene mehke preproge, nobene toaletne mizice, nobene kopalnice; za umivanje je bil na razpolago samo umivalnik na tri noge. Nič ne bi moglo bolj dokazovati večjega pomanjkanja ugodja; nikjer ni bilo ničesar ljubkega ali prisrčnega... Povrh vsega pa me je sprejela staričkava sobarica, ki je mrmrala neko nerazumljivo nemščino in je bila podobna pravi čarovnici... Kakšna noč, kolikšno strašno trpljenje, kolikšno strahotno razočaranje... Tresla sem se od mraza, objemala pa me je hkrati prava vročina. Vreme je bilo neznosno; dež in sneg sta udarjala ob šipe; da snežilo je, dne 11. maja, ko je v Belgiji že vse v razmahu pomladi... Menila sem, da bom to noč umrla od obupa in groze; v molitvi sem iskala potrebne milosti za žrtev, ki je grozila, da bo zlomila moje sile... Naslednjega dne proti poldnevju me je prišel molj mož pogledat...

Po slovesnem potovanju po Madžarski se je mlada dvojica naselila v Pragi, kjer je bil Rudolf imenovan za poveljnika 18. pehotne brigade.

Nadvojvoda se je z veseljem vrnil na delo. Vedno je bil v vojašnicah, na vežbališčih ali pa v častniškem domu.

Mnogo se je podajal na lov, ki je postal zanj prava strast. Češko kmetstvo je tekmovalo med seboj, kako bi nadvojvodi moglo razkazati svoja posestva. Na lovu pa je kazal tudi že neke čudne poteze; postajal je namreč krvoločan...

Stefanija ga je le malo videla, kadar pa je bila v njegovih družbi, je bil vedno slabe volje, utrujen in redkobeseden. Ker je bila preponosna, da bi se pritoževala, se je prehitro zresila in se zatekla v molk.

Včasih pa se je vendarle razvnel v čudni ljubezni in tedaj je v njegovih očeh opazila strahotno tajinstvene plamene.

Vsak dan pa je opazil vedno bolj, da se v njem prižiga nova strast: politika.

Nova, nevarna kunčja bolezen — nož Iz kunčjih kožic se da ustrojiti lepo usnje, pa tudi krzno

Zima trka na vrata. Z njo pa prihaja tudi skrb v domove rejcev malih živali. Vseposred rešujejo težko vprašanje, kako bodo prehranjevali svoje dolgočuste prav v zimskih mesecih, ko nikjer ne bo dobili nobenega zelenja. Zlati časi, ko so premnogi nosili svojo kunčjo družino kar v cekarjih na pašo v predmestja, so minili. Čez zimo pa je osnovna hrana kuncev seno, olava in vse vrste gomoljev, kakor krompir, repa, pesa, korenje, razne kolerabe itd. Kdor sam ni imel vrčica, mu teh dobrot za kunce ne preostaja. Zato se v sleherni družini, ki je morda užila z rejo kuncev med letom toliko veselja, pripravljajo na zadnje dejanje. Odločiti se je treba, katere živali bodo preživele zimo, katere pa bodo končno prinesle predobro priboljšek na krožnik.

Prav december je mesec, ko začne med kunčji, ki jih rede meščani, razsajati najbolj nevarna bolezen — nož. Bližajo se prazniki, ko ima vsak rad na mizi kaj boljšega. Ni nam treba peti slave kunčji pečenki in vsem drugim dobrotam, ki jih posredno ali neposredno lahko prirede kuncerjci iz slastnega kunčjega mesa. Vse pride prav. Večina le ne zna pravilno postopati s kožami, ki so danes tako cenjene. To velja zlasti za zimske kožuhe kuncev, ki dajo, če so dobro ustrojene, odlično krzno. Kar vprašajte, po čem so kunčje kožice, pa boste ostrmelili! Sej se dajo iz njih napraviti krasni ovrtniki, da o podlogah, rokavicah, copatah itd. niti ne govorimo.

Društvo »Mali gospodar« že od nekdaj navaja svoje člane, naj pametno uporabijo kunčje kožice. Zadruga »Žegaze« pa je v zadnjih letih za male rejce uredila še nekaj prav posebnega: pravo malo strojno za zajetje kožice. Člani društva »Mali gospodar« sedaj že v velikem številu prinašajo kunčje kožice v stroj in jih v določenem roku dobe proti odškodnini lepo ustrojene. Nič ne bi verjel, kako se to izplača prav danes. Na žalost pa so mnogi rejci čez leto zemetavali kunčje kožice, češ, da za kožuhe niso nič prida. Mislili so sicer pravilno, pri tem pa so prezrili, da se iz kunčjih kožic ustrojijo tudi usnje. Prav lepo in mehko je tako usnje, podobno tako imenovane muševine. Nič manj ni trpežno, nič manj lepo. Za vrhne dele čevljev je več ko primerno, stane pa rejca le malenkost — odškodnino za strojenje.

Društvo »Mali gospodar« sedaj namreč stroji usnje in krzno v strojni »žegazi« za svoje člane. Kdo bi si mislil, da je kaj takega mogoče. In vendar gre delo lepo izpod rok in mala strojna v Šiški ima dan za dnem več dela. Začeli so to prav iz malega. Najprej so poiskali mladega, podjetnega strojarkega mojstra, ki je hitro pokazal, kaj zna. Pod njegovim vodstvom je zadruga deloma nakupila, deloma dala napraviti potrebne stroje in danes strojna že lepo deluje. Nekaj časa seveda usnja, izdelanega iz kunčjih kožic, niso mogli izdelati tako, da bi se lepo svetilo kakor tovarniško izdelano usnje. Strojni je namreč manjkal poseben likalnik za lesk. Pred nedavnim je strojna vendarle dobila prospekt tovarne, ki izdeluje take likalnike. Tam je bil likalnik naslikan. Vsem je bil silno všeč, le odborniki so se kislili držali, ko so videli ceno. V sedanjih težkih časih ni bilo mogoče misliti, da bi zadruga kupila likalnik. Pa je kljub temu prišla do njega. Neumorni predsednik g. Kampuš je kar sam napravil načrt in dal izdelati likalnik v Ljubljani. Pa so ga naredili in sedaj že prav izvrstno dela.

Spet partizanski poraz

Grosuplje, 9. dec.

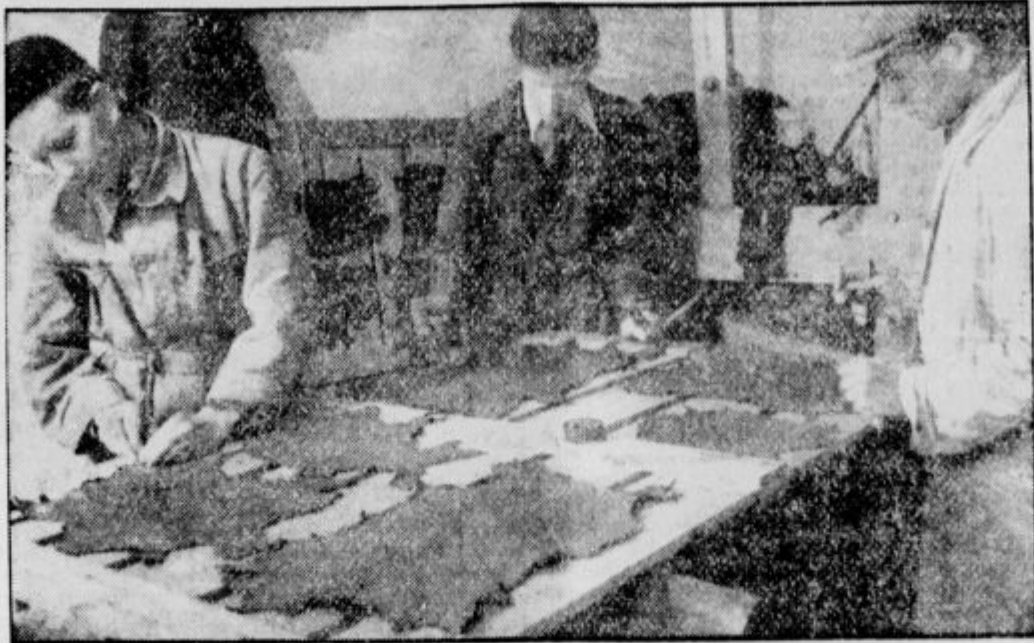
Med Orljani in Metnjam se že nekaj časa potepa komunistična tolpa, ki se sama nazivlje z visoko donečim naslovom »Tomišćeva udarna brigada«. Njena »udarna« akcija je v tem, da strahuje brezbrabne ljudi, jih mori (kakor n. pr. kaplana Antona Hočevarja) ter ropa kmečko premoženje, pred oboroženimi fanti pa se strahopetno skriva. Vendar pa ji to skrivanje veliko ne pomaga, kajti fantje znajo poiskati komuniste tudi po njihovih skrivališčih.

Dne 4. decembra so fantje s poljskega oddelka pripravili tem »udarnikom« dve neprijetni presenečenja. Ponoči so jih zajeli v njihovem skrivališču na Panceh ter v borbi, ki je nato nastala, ubili veliko število komunistov, jim zaplenili nekaj orožja, med drugim tudi težko strojno. Po svoji navadi so vlekli poraženi komunisti mrtve in ranjene s seboj. V naglici pa niso mogli odvreči treh ubitih pajdašev, ki so v svojih bednih capah obležali na kraju spopada.

Isto noč so fantje presenetili komuniste tudi v Slivnici. Tudi tukaj je padlo precej komunistov, ki so jih njihovi tovariši odvlekli s seboj, le enega so morali pustiti na bojišču.

Uspehi, ki jih imajo fantje v bojih s komunisti, jih naravno še bolj podžigajo v njih vni pri neizprosni iztrebljenju komunizma.

V strojni so doslej v glavnem izdelovali le usnje, saj kožuhi niso bili primerni za stroj. Seveda ne smemo misliti, da prinašajo mali rejci le kožice kuncev. Kaj še; kar na lepem vam prinese rejec v pisarno »Malega gospodarja« na Gallusovem nabrežju pasjo kožo in zvedavo vpraša, če

Pogled v strojno »žegazo« v Šiški. Strojarji napenijo ustrojene kunčje kožice na deske, kjer se posuše. Nato pridejo v »likalnik«.

Nad nadležnim vrabcem se zbirajo črni oblaki

Precej črnila se je že razlilo na račun vrabca. Castitiljivi ljubitelji ptic ga »človekoljubno« zagovarjajo in dokazujejo, da ni škodljiv. Vrtarji, sadjarji in kmetovalci pa se čutijo od njega ogroženi in neizprosno zahtevajo pokončenje tako nevarnega sovražnika. Prvi izhajo iz stališča sentimentalne navezanosti na pernatí zarod, drugi pa s stališča stvarne koristnosti. Poslušajmo zagovornika stvarne koristnosti, ki razpravlja o tem kričavem pticu v zadnji številki »Sadjarja in vrtarja«.

»O koristi in škodljivosti vrabca niso mnenja edina. Ljubitelji ptic, ki sicer niso v neposrednem stiku s kmetijstvom in vrtarstvom, ne morejo dovolj živo dopovedati, kako koristen je vrabec in kakšna krivica se mu godi, ako mu očitamo škodljivost. Na drugi strani so pa zlasti praktični vrtarji in ljubitelji vrtarstva, ki vidijo samo škodo, morebitna korist jim ostane pa prikrita, ker ni tako očitna kakor škoda.«

Nepristransko tehtanje koristi in škode in končna sodba sta res težavna. Toda če pomislimo, da se korist ne da tako prečiniti in dokazati kakor škoda in se prav zaradi tega korist od izvesti strani rada pretirava, škoda pa je tako očitna, da se nikakor ne more tajiti ali omalovaževati, je umevno, da se tehtnica tudi za opazovalca, ki sicer nima z vrtom nobenega opravka, nagiba bolj v breme vrabca.

Seveda, ljubitelji in zagovorniki vrabca bodo ugovarjali, češ kako more kdo dvomiti o verodostojnosti raznih opazovalcev, ki so baje šteli žuželke, ki sta jih vrabec in njegova družica na dan znosila svojim mladim. Vsakdo pa, ki razmotriva to zavedo trezno in iz popolnoma nepristranskega stališča, se mora vprašati, kako neki je tisti opazovalec gledal v kljun taki plahi in prekanjeni ptici, kaj nese in kolikokrat na dan zleti po istem poslu iz gnezda in zopet nazaj. Številke, ki so nastale iz teh opazovanj, so naravnost bajne in zato kaj težko verjetne. Čeprav hrani svoj zarod, dokler je v gnezdu, samo z žuželkami, je vendar popolnoma nemoženo, da bi pokončil na dan kar na tisoče škodljivih glazni. Podlaga za take račune je vsekakor bolj ali manj varljiva in dozdevna.

S čim p se vrabec preživlja vso ostalo dobo leta, od avgusta do aprila, torej celih dolgih osem do devet mesecev? Večinoma s raznimi semeni, dokler jih more dobiti v naravi, sicer pa samo s talvino, ker stakne vse kote in najde vse prilike, da odjedla drugim pticam in domačim perjadim namenjeno hrano. Vsi podi, skednji, kašče, kozolci, odprta podstrešja, pa tudi vse krmilnice za druge ptice — vse to je njegovo. Pri nas pozimi sploh ne moremo krmiti koristnih ptic, ker se vsake krme polaste vrabci in jo v kratkem pospravijo, deloma pa raztepejo. Kdo je že videl vrabca, da bi bil pozimi iskal hrano po sadnem ali gozdnem drevju, kakor to delajo sinice, brglezi in še nešteto drugih koristnih ptic? Kaj šel! Le v poslopja tiči in kot predrzen in pretkan tat že

se ne bi dala ustrojiti. Seveda se da! Tako ta mala industrija, ki je bila ustanovljena in ki je zrasla na zadrugi osnovi, prav v sedanjih časih predvsem koristi malemu človeku in mu pomaga izkoristiti prav vse, kar mu vrže reja malih živali. Korist je dvojna: mali rejci se tako navajajo, da ne zavrnejo ničesar, zadruga pa s svojimi uspešnim delovanjem dokazuje, da so bile misli — začete pred leti in sedaj srečno izpeljane — pravilne. Za to žanje tudi priznanje vseh svojih članov.

Komunistični paradiž

Zares ni zameriti delovnim stanovom, da si žele boljših življenjskih razmer. Saj je, kakor je dejal Pij XI., »stevilo bednih proletarcev neizmerno naraslo in njih ječanje vpije z zemlje k Bogu«. Kriv je največ gospodarski liberalizem, ki je zaslužil delo kapitala, delavce kapitalizmu, »brez ozira, kakor je dejal papež, na človeško dostojanstvo delavcev, na socialni značaj gospodarstva, na socialno pravičnost in občo blaginjo«. A nesreča je, da se je velik del delavcev dal preslepiti komunistom in se jim vdajajo vedno bolj tudi drugi delovni stanovi. Zakaj, komunizem je strašna prevara in bo narodom prinesel tudi samo prevaro.

Komunizem je brezčuten materializem, zato se seveda norčuje iz nebes po tem življenju, obeta pa nebesa na zemlji. Z nemškimi pesnikom judom Heinemann ponavljajo vodje komunistov, da vsem zori »sladki grah«, ne le bogatinom in njih hlapcem —

»nebesa pa prepuščamo angelom in vrabcem«.

Jud Heinemann se je norčeval ali iz delavcev ali iz krščanstva, najbrž iz obeh, delavci pa jemljejo to norčevanje za resnico, češ da so nebesa po smrti le izmišljotina, a da jih v komunizmu čakajo nebesa na zemlji.

Tu je najbolj viden satanizem brezbožnih komunistov: obetajo bednim proletarcem to, česar jim dati ne morejo, a jim jemljejo, kar bi mogli dobiti.

Formula komunizma je kajpada zelo preprosta: vse naj bo vseh! ali še bolj preprosto: pobijte buržoazijo, proletarci naj posejedo zemljo! Da, ko bi zemlja brez dela rodila, rudniki brez dela dajali premog in železo in stroji brez dela snovali! A delo je bilo vedno in bo vedno težko. Tu pa se začne v komunizmu prevara. Nekaterim se noče dela: nebesa so jim jed in pijača, pohajanje in rajanje. Drugi pa tudi niso voljni delati zanje. Zato je komunizem nemogoč brez sile. Niti Marx ni mogel do komunističnih nebes brez prisilnega dela. A kjer se s silo odkazuje delo, tam se že uvaja neenakost: eni ukazujejo in gospodujejo, drugi hlapčujejo; eni uživajo sadove dela brez svojega dela, drugi ne dobivajo niti sadov svojega dela.

Ni pa to največje zlo. Največje zlo je, da so komunisti s svojimi vablilnimi obeti iztrgali iz duš vero v posmrtna nebesa. To je strašni zločin komunizma, da z lažmi dela ljudi časno in večno nesrečne! Saj kaj bi pomagal ljudem tudi kratkotrajni zemeljski raj, če ga morajo kupovati za ceno brezkončne večnosti! »Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?« (Mt 16, 26.)

Spodnjega Stajerskega

Gospodinski tečaji na graščini Dvor pri Radečah. V drugi polovici novembra sta bila dva desetdnevna tečaja v taborišču na graščini Dvor, kjer so se spodnještajerska dekleta učila gospodinjstva, šivanja, ročnih del in tudi dela v hlevu in na vrtu. Ta tečaj je bil zaključen z izpiti, ki so jih dekleta dobro prestala.

Hude nezgode voznikov. V tovarni dušika v Rušah zaposleni voznik 40 letni Vincenc Kramar je vozil skozi Bistrico, ko so se mu splašili konji. Odklet je z voza in bil nevarno ranjen na glavi in telesu, prepeljan v mariborsko bolnišnico. — 66-letna posenica Alojzija Čirih iz Radgone je padla z voza in si zlomila obe nogi.

Avto je povozil na Ptujski cesti v Mariboru triletnega Marjana Grešnika s Teznega pri Mariboru. Fanta so z zlomljeno nogo prepeljali v bolnišnico.

Dve smrtni nesreči. V Mariboru se je smrtno ponesrečil 69 letni upokojenec drž. železnice Franc Dobnikar. 28. novembra zvečer je prišel domov v svojo hišo in je na stopnicah padel. Dobil je tako nevarne rane, da je sam sebi prepuščen v noči izdihnil. Našli so ga šele v ponedeljek zjutraj. — V celjski okolici pa je padel znani posestnik Sušaj Franc z voza, ki je bil visoko naložen s slamo. Zlomil si je tilnik. 77 letni posestnik je bil na mestu mrtve.

Pridelovanje sočiva. V celjskem kot največjem okrožju Spod. Stajerske je bilo letos s sočivjem zasejanega 243 ha polja, lani pa samo 30. Pridelki sočiva je znašal okrog 4,5 milij. kg. Tudi v drugih okrožjih, zlasti v mariborskem, se je pridela sočiva v primeri z lanskim letom znatno povečal.

Spodnještajersko kmetijstvo pred važnimi nalaganji. V Celju so zborovali oni dan pooblaščenca za prehrano in kmetijstvo. Zborovanja se je udeležil tudi zvezni vodja Steindl v zastopstvu Gausleirerja dr. Uiberreitherja in deželni svetnik Dorfmeister. Deželni kmečki vodja Heinzl je v pozdravnem nagovoru naglašal tesno sodelovanje urada za prehrano in kmetijstvo s štajerskim Heimatsbundom. Sledilo je več poročil o položaju kmetijstva na Spodnjem Stajerskem in njegovih nalogah. Kmetijstvo mora skrbeti za prehrano 561.000 prebivalcev Spodnje Stajerske.

KULTURNI OBZORNIK

Monografija o Mussoliniu

Jurij Pini: Mussolini.

V prevodu Staneta Kraljića je izšla pri založniku Capelli-ju v Bologni znana monografija o življenju in delu Vodje današnje Italije Benitu Mussoliniju, (str. 208), ki jo je episal eden najboljših in najbolj znanih italijanskih političnih pisateljev Jurij Pini. Je to lepa knjiga, ki v dramatični napetosti prikazuje življenje tega velikega človeka, o katerem so veliki njegovi sodobniki prepričani, da je največji politični genij modernega časa (Edison), ali kakor se je izrazil nadškof Canterburyjski: »edini gigantek postava Evrope«, ali jasneje kardinal Mercier: »Največji državnik našega časa je človek, izbran od Boga in poslan Italiji za njeno rešitev in njeno novo vstajenje« (str. 194). Tu je podano delo tega velikega državnika, ki drži že dvajset let krmilo Italije v svojih rokah, Italije, ki ji je on pridobil zopet ugled in mesto starega Imperija, kakor je bil njegov dolgi sen.

Monografija, ki je našla velik odziv v svetu (saj je doma izšla že dvajsetkrat, prevedena pa je v nemščino, angleščino, francosčino, španščino, portugalsčino, holandsčino in albansčino), je sedaj izšla tudi v slovenskem prevodu, tako da se vsak Slovenec lahko poduči o delu in smislu Mussolinijeve politike in obnove starega Imperija s središčem v Rimu ter dela za nov red v Evropi. Pisatelj nam v jedrnatih besedah in barvitih opisih ter s točnimi citati poda nazorno Mussolinijevo življenje od začetka do poljske vojne v l. 1939. Ko prebramo knjigo, se seznanjamo z rodno Mussolinijev, ki so znani že od XII. veka, kot kmetje pa žive

v Romagnu. Tu v Doviji, majhnem naselju občine Predappio, 15 km od Forlija, se je rodil 29. julija 1883 kovaču Mussoliniju sin, kateremu je stari socialistični borec dal ime po treh revolucionarjih (po Juarezu, Ciprijanu in Coste) ime Benito Amilcar Andrea. Potem spremljamo njegovo pot doma v ljudski šoli, kjer ga je učila mati-učiteljica, v salezijanski kolegiji, iz katerega je bil izključen, in potem v učiteljske, kjer je diplomiral kot učitelj. Toda ni se učil zato, da bi bil učitelj, temveč se je udeleževal zgoda kot socialist. Kot socialist je šel kmalu čez mejo v Švico, kjer se je preživljal kot zidar (specialist za profiliranje zidnih stebrišč) in časnikar. Kot tak je okušal bedo brezposelnih in preganjanih ter je bil večkrat zaprt in preganjan iz Švice, kjer je prišel verjetno tudi z Leninom skup. Bil je že znan prevratnež, ko je stopil v vojaško službo (bersaljer), kjer je služil 21 mesecev kot navadni prostak. Vpisal se je na vseučilišče v Bologni. Zivel se je kot učitelj francosčine, pa tudi kot časnikar, kar ni prenehal nikdar biti. Kot tak je šel v Trentino v Avstrijo, kjer je urejal znan socialistični list, pa se je zapel v polemike in je bil izgnan tudi iz avstrijskih dežel. Tako je kot prevratnež izgnan iz učiteljskih služb, pa tudi iz Švice in Avstrije ter je bil v svojem življenju nič manj kot 11 krat zaprt v ječi. Ze kot 30 letnik se je boril proti prostozidarstvu ter postal med voditelji socialistične stranke. Na takem kongresu v Forliju ga je privrkal nazval »duce« nek referent že pred prvo svetovno vojno. Tako je bil znan kot politik že v začetku svetovne vojne. Glavno pa je njegovo ime zaslovelo in se delavno razširilo v borbi za vojno intervencijo Italije proti osrednjim državam med vojno, ki jo je Mussolini energično zahteval. Takrat se je tudi razšel s socialisti ter se usmeril v nacionalnost. Ko je Italija stopila v vojno, je hotel stopiti kot prostovoljec, pa je bil njegov letnik mobiliziran ter je

preživel vso vojno na fronti, avanzirajoč do nadrednika. Bil je ob Soči ter je bil ranjen na Doberdolu (42 ran!). Prvo obvezo je dobil v cerkvi na Doberdolu, ter se je v lazaretu privrkal srečal s Kraljem, ki je obiskoval vojno črto. Javno je napadel vlado, ki ne preprečuje anarhistične propagande, katere je pripeljala do poraza pri Kobridu. Po vojni je on prevzel nase v svojem listu »Popolo d'Italia« zaščito bojevnikov in mrtve ter zahteval močno, novo Italijo, ki bi ne kazala slabosti tedanjih demokratičnih vlad. Italija je po vojni bila razočarana in Mussolini ji je hotel vrniti čast. Z D'Annunzijem se je boril za Fiume, ustanovil je svoje »fascie di combattimento«, ki so prvi njegovi »skvadri«. Ker je bila komunistična anarhija v Italiji vedno večja, varnost vedno manjša in ugled bojevnikov minimalen, so se ti skvadristi začeli boriti s komunističnimi tolpmi. Njegova četa je rastla ter pripeljala do zmage, do velike revolucije pred dvajsetimi leti, ki je Mussolini napravil znani pohod na Rim in ga osvojil. Tako je fašistična revolucija prišla do oblasti in prevzela odgovornost za Italijo. Očistil je Italijo vseh razkraljnih sil, lažne demokracije in razrednih bojev ter utrdil vojaško moč. Pini opisuje od leta do leta vse napore Mussolinijeve vlade, zlasti o prvi težavi z afero Matteotijev, ki je bilo videti, da bo odstopila. Toda Mussolini je s svojo energijo vzel vso odgovornost nase in s še večjo doslednostjo izpeljal svojo načrt o močni, strnjeni Italiji. Odslej je izdal zakone, ki so izenačili državo in fašizem ter jo postavil na korporacijski sistem. Podrobneje razpravlja o delu v državi sami, ko gre za zedinjene vseh pozitivnih sil, za socializacijo dežele, za izušenje pontijskih močvirij itd. Sprejemanje takih osnovnih stebrov režima kakor so Karta dela, Karta šole, Karta rase. Pomiritev z Vatikanom, ki je gotovo njegov največji uspeh ter obnove armade. Ko je tako uredil razmere v notra-

njosti, se je lotil tudi razmer v Evropi: najprej je pripravil prijateljsko sožitje s sosednjimi državami, potem pa stopil na delo za ustvaritev velikega rimskega imperija, kakor je bil v antičnem času za časa Cezarjev. Tako je pripravljen stopil v boj za Abesinijo ter l. 1936, po zmagi oklical svečano Imperij. S tem posegom, ki so ga stare evropske države hotele zadržati s sankcijami, je podrl ravnotežje Evrope ter stopil na čelo boja za novo Evropo. Pretrgal je vse stike z Zenevo ter z Berlinom vred bojeval v Španiji proti boljševiški ekspanziji. In potem pridejo svetovno politične zveze z Berlinom in Tokijem v trozvezo Osi, ki je bila podpisana v Rimu 1937. l. ter tesno sodelovanje fašizma z nacizmom pri spreminjanju evropske karte. Podčrtan je Mussolinijev napor za ohranitev miru pri Monakovskem sporazumu, njegovo delo pri poljem problemu, ki ga je l. 1939. sprožil vprašanje Gdanska. S tem političnim dogodkom pa Pini konča razvoj Mussolinijevega dela ter poda na koncu samo še oznako njegove telesne podobe ter duhovnih lastnosti. Ta njegov portret je barvit naslikan ter ga pokaže od vseh strani. Zaključuje pa z oznako njegove vere in skromnosti, ko se imenuje »kristjana in katoličana« ter »pravi, da ne bo napisal oporok: nimam druge kot eno samo željo: biti pokopan poleg svojih na pokopališču San Cassiano. V največji meri bom odkrit, če bom zahteval, da bi me pustili po smrti v miru. Okoli grobnic glavarjev teh velikih pretvoritev, ki se imenujejo revolucije, ne more biti miru. Toda vse, kar sem storil, ne more biti izbrisano in tedaj bo moj duh, osvobojen materije, po majhnem življenju na zemlji živel nesmrtno in popolno življenje v Bogu.«

Tako zaključuje Pini monografijo o Vodji. Ta je okrašena tudi z mnogimi podobami njegovega telesnega lika in dogodkov ob njem.

Droline novice

Koledar

Četrtek, 10. decembra: Loretska Mati božja; Melhijad, papež; Julija, devica in mučenica; Evlalija, devica in mučenica.

Petek, 11. decembra: Damaz, papež; Hugolin, spoznavalec; Trazon, mučenec; Barsaba, mučenica; Pretekstat, mučenec.

Novi grobovi

† V Konjicah je umrl odvetnik, g. dr. Ivan Rudolf. Naj v miru počiva! Žalujemo ostalim naše iskreno sožalje!

† V Adamovem je umrla ga. Terezija Golob. Pokopali jo bodo v četrtek, 10. decembra ob 10 dopoldne v Velikih Laščah. Naj ji sveti večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje!

Proslava Galileja v Italijanskem inštitutu

Za tretjo stoletnico smrti Galileja bo imel prof. ljubljanskega vseučilišča Bartolomeo Calvi predavanje o Galileju in sicer v soboto dne 12. decembra ob 18. Predavanje bo v Zavodu za Italijansko kulturo na Napoleonovem trgu 6/l. Člani Zavoda so vabljeni k udeležbi.

RAZSTAVO LEPE KNJIGE

priredi v nedeljo, 13. decembra, Ljudska knjigarna v svoji prodajalni, Pred škofijo št. 5.

Razstava, ki ima namen čim tesneje zblizati knjigo in občinstvo, posebno sedaj pred božičnimi prazniki, bo odprta od 9 dopoldne do 5 popoldne.

O pomeni knjige bo ob 11 dopoldne govoril književni tajnik, pesnik Severin Šali.

Vsi prav iskreno vabljeni!

*

— Še vedno brez snega. Na Marijin praznik je po gosti megli zasijalo prijetno sonce. Po dveh deževnih dnevih je na praznik nastopil zmern mraz. Prej je bila jutranja temperatura nad ničlo, na praznik pa —3, v sredo —3,2. Na praznik je bila močna slana, po drevesu gosti ivje. V sredo smo bili brez slane in brez megle. Po tleh je močno pomrznilo. Na praznik je bilo čez dan prav

Ljubljana

Dijaška mladina se je posvetila Marijinemu brezmadežnemu Srcu

Praznik Brezmadežnega spočetja Device Marije mladina že od nekdaj posebno slovesno obhaja, zlasti dijaška mladina, ki je organizirana v Marijinih kongregacijah. Letos pa je bilo praznovanje še posebno veličastno in pomembno, ne sicer toliko po zunanjem blešku, marveč po vsebinski vrednosti. Ljubljanski knez in škof, prevzvišeni gospod dr. Gregorij Rožman je na praznik zjutraj v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja slovesno posvetil vse dijaške Marijine kongregacije Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

Sv. oče papež Pij XII. je ves svet posvetil Marijinemu Srcu. Naš škof je bil prav tiste dni na obisku pri sv. očetu v Rimu. Omenil je svetemu očetu, da namerava na praznik Brezmadežnega spočetja Marije posvetiti vse dijaške kongregacije Marijinemu Srcu. Sveti oče je njegov sklep z veseljem odobril in ga pooblastil, da ob tej priliki podeli vsem kongregantistom in kongregantistkam izreden papežev blagoslov. Ko so ljubljanski kongregantisti in kongregantistke za to zvedeli, so se pod vodstvom svojih voditeljev in katehetov začeli še posebej pripravljati na praznik Brezmadežne. Z veliko vnuemo so se zbirali k devetdnevni ali vsaj tridnevni pripravi po svojih kongregacijah. Na praznik zjutraj pa so prihajali v stolnico, da se popolnoma darujejo svoji Materi Mariji. Poleg katoliških starešin in akademikov, ki se vsako leto na praznik Brezmadežne kot starejši bratje pridružijo mladini, se je v stolnici zbralo nad 1500 dijakov in dijakin iz vseh ljubljanskih dijaških Marijinih kongregacij. Reditelji so jih sprejemali in jim delili posvetilno molitev ter jim odkazovali prostore. Stolnica se je napolnila.

G. škof dr. Gregorij Rožman je zbranemu dijaštvu najprej sporočil naročilo sv. očeta, nato pa v lepem govoru obrazložil pomen posvetitve. Pozval je dijake in dijakinje, naj se z vso svojo mladostjo stavijo na razpolago Mariji in naj kot svet narod prvi med nami izpolnijo njeno naročilo trem mladim pastirčkom v Fatimi: molijo in žrtvujejo naj se v zadostenje za grehe vsega sveta, zlasti pa za grehe nas Slovencev.

Zbrana dijaška mladina je z veseljem sprejela to povabilo. Ganljivo je bilo gledati in poslušati to mladino, ko je kleče za škofom molila posvetilno molitev in se izročala Marijini ljubezni. Bil je to prizor, ki bo za vedno ostal v spominu vseh, ki so bili zbrani v stolnici. Nato je prevzvišeni g. škof podelil mladini papežev blagoslov, nakar je daroval sv. mašo, med katero je vsa cerkev pobožno molila in navdušeno prepevala Marijine pesmi. Najlepše pa je bilo, ko se je vsa ta Marijina mladina razvrščala pri dveh oltarjih okoli obhajalne mize in pobožno prejemala sv. Reknje Telo, katerega so ji delili štirje duhovniki.

Pobožnost je trajala precej dolgo, vendar je vsa mladina vztrajala v resni zbranosti.

Popoldne ob štirih so se zbrali v cerkvi sv.

V naši zbirki

»Mladinska knjižnica« so izšle tri krasne novosti:

1. Kunčič: **Nebeška lestvica**, povesti, kart. 21 L.
2. Swift-Glavan: **Med pritlikavci in velikani**, 30 L.
3. Rudan: **Mlada vesna**, kart. 15 L.

Vse tri knjige so bogato ilustrirane.

4. Gaspari: **Komedije** (z lesorezi) izide 15. XII.
- Kdor se naroči na vse štiri knjige jih dobi po subskripcijski ceni, ki je samo L 76

Založba Ljudske knjigarnice, Ljubljana

toplo, saj je bila dosežena dnevna najvišja temperatura +8,4, prav toliko kakor v nedeljo 6. decembra. Od nedelje naprej se je barometer naglo dvigal. Na praznik je dosegel najvišje stanje 773,2. v sredo je barometer padel na 772,6 mm. Noči so sedaj prav jasne in lepo je občudovati v decembru zvezde. Tudi jutra so jasna in nebo prepreženo z zvezdami. Lanj na Marijin praznik in naslednji dan je bilo kaj čudno vreme. Na praznik je bilo rekordno nizko stanje barometra 747,5 milimetra, ko je bilo letos prav visoko, lanj na praznik je bila jutranja najnižja temperatura +4, letos pod ničlo. Naslednji dan, 9. decembra, je bila jutranja temperatura na ničli, močno je snežilo.

— Odpiranje in zapiranje trgovskih obratovalnic. Združene trgovcev ljubljanske pokrajine opozarja članstvo, da se strogo drži odpiralnega in zapiralnega časa trgovskih obratovalnic, da se izogne strogim kazenskim posledicam. Naredba o odpiranju in zapiranju trgovskih obratovalnic je bila objavljena v Trgovskem listu št. 74 z dne 18. sept. t. l.

— Podporno društvo za gluho mladičino se kar najiskrenejše zahvaljuje tvrdkama Dragotin Hribar, tovarna pletenin, in J. Šumi, tovarna bonbonov, za izdatno Miklavževno obdarovanje v blagu, neimenovanemu dobrotniku iz Ljubljane pa za plemenit dar v znesku 500 lir, namenjenih za božičnico gluho mladičino sirotam. Naj bi se tako odzvala še druga dobra srca in pomagala blažiti to najbolj skrito revščino!

— Najmočnejši konj Nemčije. Ko je najemnik posestva Ives pri Koblenzu spomladi leta 1924 v rodovno knjigo konj zapisal: Zrebe, rojeno, rjavce in ki mu je dal ime »Treu«, ni slutil, da bo ta »Treu« nekoč najmočnejši konj Nemčije. Leta 1929 se je Zrebe udeležil tekmovanja za vlačno moč. Z nekim drugim konjem je postavil nemški rekord 353 stotov. Ta rekord je leto pozneje celo zvišal za en stot. Leta 1933 je Zrebe zmagal pri poskušnji, kateri konj najdlje vztraja pri težki vožnji od Reinsberga do Kölna. Pri obtežbi 60 stotov je Zrebe kot prvi prišel na cilj v treh dneh. Povprečno je obvladal kilometer v 8,3 minutah. Sedaj je ta močni konj poginil.

— Laguna Nona v Dalmaciji bo osušena. Fašistični načrt za zboljšanje gospodarskih pogojev v Dalmaciji se lepo izvaja. Sedaj bodo osušili laguno Nono, ki meri 80 hektarjev. S tem bo pridobljeno obširno ozemlje za poljedelstvo.

Italijanske čete se izkrevaajo v Bizerti

1 Zaradi obolelosti g. rektorja Julija Betetta je premiera opere Boheme, ki je bila napovedana za danes, odpovedana. Opera ostane ta večer zaprta.

1 Jutri v petek bo premiera italijanskega dela, ki doslej pri nas še ni bilo uprizorjeno. Njegov avtor je sodobni, v Italiji in tudi v inozemstvu dobro znani dramatik Rino Alessi. Značilnost njegovih del je odprta učinkovitost in življenjska verjetnost. Njegova drama »Primer dr. Hirna« obravnava primer zdravljenja s psihoanalizo. Konflikt, ki se razpleta na tej osnovi, je borba med dolžnostjo do poklica in osebnimi čustvi. Delo je komornega značaja, v njem nastopajo: Dr. Hirn — Gregorin, Don Luigi — Jan. Laura, žena bogatega finančnika, pacientka dr. Hirna — Mira Danilova, Lorenzo, njen mož — Vl. Skrbinek, gospodinja Marija — P. Juvanov, policijski komisar — Brežigar. Režiser: prof. O. Šest.

Gospodje, pozor!

KLOBUČARNA »PAJK« Vam strokovno označi, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. Lastna delavnica. Zaloga novih klobukov. Se priporoča RUDOLF PAJK, Sv. Petra cesta 38, Miklošičeva cesta 12, nasproti hotela »Union«

1 Verdi: Traviata. V petek ob 15 bodo peli v operi Verdijevo »Traviato« po nižjih cenah od 18 lir navzdol. Osebe: Violeta — Vidaličeva, Flora — Poličeva, Anina — Polajnarjeva, Alfred — Čuden, oče — Janko, Gaston — B. Sanein, Baron Douchol — Anžlovar, Marki Obigny — Dolničar, Dr. Grenvil — Petrovič, sluga Violeta — Gregorin. Dirigent: D. ebre, režija in scena: C. Debevec. Koreograf: P. Golovin.

1 Še nabirajo gobe. Lepo, poznojesensko vreme s soncem je na praznik mnoge ljudi izvabilo v razne gozdne predele na Glovcu in Rožniku, da so nabirali poznojesenske gobe, v prvi vrsti sivke ali mraznice. Nekateri so imeli srečo ter so teh gob nabrali po več košar. V sredo zjutraj so jih nesli v mesto naprodaj. Sivke so sedaj prav dobre gobe in je zanje še vedno ugodno vreme.

1 Akacije na Vodnikovem trgu. Lepo so spomlad evetlele nekatere akacije na Vodnikovem živilskem trgu, druge pa so se začele sušiti. Po-

Iz pogovora s tekmovalci na nedeljskem turnirju

Ljubljana, 9. dec.

Prav je, da pridejo tudi športniki, ki tekmujejo, kdaj pa kdaj do besede v časopisu. Časnikar ima svoje gledanje na dogodke in mu je na tem, da so čim bližji splošni koristi in pravilnemu pojmovanju športa; gledalcem gre za zanimiv potek borbe, tekmovalcem pa za to, da se jim ne zgodi krivica niti pri presoji tekmovalca niti pri poročilu v časopisu. Javno priznanje berejo radi, kritiko pa čujejo rajši na uho.

Bilo je na zadnjem turnirju Hermesa. Žogice so tekale z loparja na mizo, gledalci pa so se gnetli okrog miz, motrili taktiko igralcev in navijali za svoje. Bradeško mi je govoril o poteku tekmovalca. Medtem so pristopili še drugi, ki jih je tudi zanimalo, kaj vse si zapisuje časnikar v svojo beležnico. Razvil se je pogovor.

»Kaj pravite, ali bi bili tekmovalci zadovoljni, če bi bilo na mizi med darili tudi kakšno umetniško darilo, n. pr. pokrajinska slika ali plastika?«

Večini je bila misel vseh, nekdo pa je dejal, da morajo biti umetnine najbrž zelo drage. Gosp. Pušenjak, ki ima v tem oziru izkušnje, je omenil, da je podelila neka knjigarna nekaj primerljivih knjig. Fantje so jih bili veseli, jaz pa tudi; nekaj napredka je vsekakor v tem.

Strojnik Aleš je opozoril na kočljivost nagrad: »Dobil sem vtis, da se tekmovalci ne borijo toliko za čast kakor za pokal, za uro ali za bonbone. V tem oziru bi bilo dobro v časopisu poudariti, da je nagrada samo neke vrste spominsko darilo in da se mora vsakdo boriti za čim boljše mesto ne glede na nagrado, ki je določena za prvo, drugo ali tretje mesto.

Komur je kolikaj znana abeceda športnih načel, bo dal Strojniku prav. Moral sem slišati tudi kritiko na račun našega časopisnega poročanja. Tekmovalci bi radi brali več strokovnega opisovanja, več podrobnosti o taktiki, tehniki in značaju napadalnih ali obrambnih igralcev. Tu sem jim povedal, da je to stvar, ki bi spadala v strokovne liste, ne pa v dnevnik. V dnevnik lahko zapišemo le to, kar zanima širši krog čitateljev.

Pri mizi, kjer so igrala dekleta, je bilo slišati živahno navijanje. Čisto razumljivo; gledalci so se podelili v dva tabora. »Vdite, tole mi ni všeč,« je dejal Aleš Strojnik. »Gledalci na ploskajo samo takrat, kadar to igralec zasluži. Ne gre pa, da bi se navduševali nad napakami nasprotnika!«

»Kaj mislite o Poženelu?« sem ga še vprašal. »Poženel je danes vse presenetil. Da je res dober igralec, je pokazal v finalu z zmagami nad Bogatajem in Strojnikom.«

Kakor znano, si je priboril dijak Bradeško na tem turnirju prvenstvo Ljubljane. Tekmovalci so priznali, da je trenutno neprekosljiv in da je dejansko v igri preudarnejši in spretnejši od vseh drugih.

Kaj sem še slišal? Da bi radi videli v bodoče, da bi igrali po starostnih razredih in da bi

znejše so že močno usahla drevesa zalivali po večkrat dnevno, tako da so ta drevesa znova ozelela, toda k moči niso prišla. Ker je december sedaj še vedno ugoden za podiranje starih dreves, so začeli mestni delavci na trgu tudi s podiranjem usahlih in slabih akacijskih dreves.

1 Živilski trg po prazniku. V ponedeljek pred Marijinim praznikom je bilo kaj živahno vrvenje na živilskem trgu. V sredo po prazniku je trg kazal srednjo prometno sliko. Zaseden je bil do polovice otok za zelenjavo. Tudi mraz je nekoliko vplival na razvoj tržnega življenja. Naprodaj je bila uvožena cvetja, dalje pomaranče, mandarin in razna domača zelenjava. Na izbiri so bile lepe glave ohrova in zelja.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama. Četrtek 10. decembra ob 16.30: »Sestero oseb išče avtorja«. Red. Četrtek. — Petek, 11. decembra ob 16.30: »Primer dr. Hirna«. Premiera. Premierski abonona — Sobota, 12. decembra ob 16: »Oče naš...« Izven. Znižane cene ob 13 lir navzdol. — Nedelja, 13. decembra ob 15: »Hamlet«. Izven.

OPERA. Četrtek, 10. decembra. Zaprto. — Petek, 11. decembra ob 15: »Traviata«. Izven. Znižane cene ob 18 lir navzdol. — Sobota, 12. decembra ob 16: »Thais«. Izven. — Nedelja, 13. decembra ob 16.30: »Angel z avtom«. Izven. Znižane cene ob 18 lir navzdol. — Ob 16: »Slepa miz«. Izven.

RADIO. Četrtek, 10. decembra: 7.30 Pesmi in napet — 8 Napoved časa — Poročila v italijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Operetna glasba — 13 Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.25 Prenos iz Nemčije — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert Radijskega orkestra — vodi dirigent D. M. Šiljanec — Pisana glasba — 15 Poročila v slovenski — 17.15 Prenos koncerta iz Zavoda za cerkevno glasbo — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Laska glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanski — 20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.45 Koncert orkestra Cora, vodi dirigent Barziza — 21.15 Predavanje v slovenski — 21.25 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šiljanec — sodeluje sopranistka Valerija Heyhal — Operna glasba — 22 Vojaške pesmi — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

POIZVEDOVAJA. Izgubljena je bila večja vsota denarja od hotela »Soča« do Stupice, ali od Kmetijske družbe ali po poti proti Dev. Mar. v Polju. Pošten najditelj naj odda proti nagradi v upravi »Slovenca«.

dobili boljše žogice. Delitev po starosti se mi zdi umestna, glede žogic pa sem tudi prepričan, da bo vodstvo bodočih turnirjev v okvirju možnosti ustreglo željam tekmovalcev.

Sport v kratkem

V pestri zgodovini italijanskega nogometnega športa se še ni zgodilo, da bi se posrečilo katerega koli moštva, da bi prestal devet tekem po vrsti brez poraza. Letos se je to posrečilo Livornu. Ze se je zdelo, da bo to udarno moštvo zmagovito prestalo tudi 10. kolo. Doživelo pa je velik neuspeh: Juventus je premagal v nedeljo Livorno s 3:0 in dokazal, da so tu še moštva, ki imajo legitimacijo za prva mesta na razpredelnici. Livorno je še v vodstvu s 16 točkami, za njim je Torino s 14, pa Juventus in Lazio z 12 točkami. Zanimivo tekmo v Livornu je gledalo 13.000 oseb, v Milanu jih je bilo 10.000, v Triestu 4000. Po 10. kolu nudi razpredelnica naslednjo sliko:

Livorno	10	7	2	1	18	11
Torino	10	7	0	3	26	8
Juventus	10	5	2	3	25	19
Lazio	10	5	2	3	24	12
Genova	10	5	1	4	26	21
Roma	9	3	4	2	10	13
Bologna	10	4	2	4	16	11
Milano	10	2	6	2	8	10
Ambrosiana	10	4	2	4	10	10
Fiorentina	10	4	2	4	18	18
Atalanta	10	4	1	5	11	15
Bari	10	3	3	4	13	17
Liguria	9	3	2	4	8	15
Triestina	10	0	7	3	7	13
Vicenza	10	2	1	7	12	23
Venezia	10	1	3	6	7	17

Med streli še vedno vodi Piola (Lazio) z 12 goli, Sentimenti III (Juventus) z 9, Conti in Piana pa s 7.

Nadaljevanje in konec ljubljanskega turnirja za prvenstvo namiznega tenisa. Zaradi obilne udeležbe so morali nedeljski turnir Hermesa prekiniti in so ga nadaljevali v ponedeljek. Igrali so za prvenstvo neorganiziranih. Omenjamo samo zaključne rezultate: Tršinar : Moran 2:0, Poženel : Gabrovšek 2:0. V finalni borbi sta se srečala Poženel in Tršinar z izidom 21:11 in 21:15 v prid Poženelu.

30 letnica romunskega športa. Pretekli teden je minilo 30 let, odkar so ustanovili prvo športno zvezo v Romuniji. Na spominski slovesnosti je vodja romunskega športa prof. Gheorghiu izjavil, da se je ustanovil državni svet za šport in telesno vzgojo. Člani tega sveta so predsednik romunskih telesnovzgojnih organizacij in nekateri drugi predstavniki športnih ustanov.

Glede Schmelingovega nasledstva — mislimo na prvenstvo Evrope v teški kategoriji — je objavila mednarodna bokerska zveza naslednje: Najprej bodo izločilne tekme (25. januarja 1943), na katerih se bo boksal Sys z Musino, Neusel pa s Tandbergom. Oba zmagovalca se bosta pomerila za naslov evropskega prvaka 25. aprila 1943.

Neka za mlada srca

Dva skopuha

V času kalifa Harun al Rašida je živel v Bagdadu skopuh z imenom Mahmud. Bival je v napol podrti bajti v najrevnejšem delu mesta. Od vseh siromašnih bajt je okolice je bila njegova brez dvojne najbolj revna.

Toda, nikar misliti, da je bil zares reven in da je moral tako beraško živeti! V najbolj skritem kotu svoje beraške kamrice, prav pod samimi curnjami in raztrganimi odejami, je bila velika, z železom okovana skrinja, ki je imel Mahmud v njej spravljene svoje zlatnike. In največje njegovo veselje je bilo to, če je skrivši odprl skrinjo in se igral z zlatniki.

Potem se je radoval svoje modrosti, ki mu je pripomogla do takega bogastva, ne da bi pri tem pomislil, da mu bogastvo prav nič ne koristi, ker ga ne uporablja. Dozdeval se je, da je vzvišen nad vsemi bedaki s svoje ceete, ki so se mu posmehovali zaradi njegove ekoposti, in je bil naravnost ponosen na govorico po cestah, češ: »Skop je kakor Mahmud!« In kar ponašal se je s tem.

Zato ga je pa kaj bridko zadelo, ko je nekoč elišal nekega barantača, ki se je do brezupnosti pogajal z njim neki kupec za ceno blaga, kako je ta vzklilnil: »Priatelj, saj ti si pa skoraj tako skop kot Abdulah!«

Mahmud je počakal, da se je oni odstranil: pristopil je k barantaču, ki je pravkar spravljaj denar in pri tem zavzdihnil, in mu je zasepetal:

»Ce sem prav elišal, si pravkar dejal »skop kakor Abdulah!«. Oprosti mi vprašanje, kdo pa je to?«

»Kaj,« je začudeno vzklilnil barantač, »ti ne veš, kdo je najslavnejši skopuh v Bagdadu? Ni ga človeka, ki bi bil tako skop in bi tako visel na denarju kot Abdulah. Le pojdi tja k mošiji, ondi posedava! Zagledal boš človeka, ki je bolj razcapan ko sleherni berač, čeprav tudi ti nisi dosti boljši,« je dodal barantač in ga premeril od nog do glave.

Z eno potezo.

Ali si vljuden?

Zakaj imajo ljudje Gornikovega Petra tako radi? Ne samo za to, ker pomaga doma očetu pri delu in ker je v šoli med najbolj brihtnimi, temveč tudi zaradi tega, ker je lepega vedenja. Kako se razlikuje Peter od sosedovega Tevža! Kakor noč in dan! Tevž je revček, ker je slabega vedenja. In bo revež tako dolgo, dokler se ne bo naučil kaj se spodobi in kaj ne.

Bom takoj povedal, v čem je razlika. Marsikdaj se vozim v tramvaju zdaj s Petrom, zdaj s Tevžem in ju opazujem. Reči vam moram, razlika kakor noč in dan!

Nekoč sem gledal Tevža, ko je čakal na tramvaj. Ko je prišel voz, se je preril s komolci skozi množico ljudi in se obesil na stopnjice predno so ljudje izstopili. Starejši mož, ki je to opazil, ga je prijel za ušesa in ga skregal:

»Kaj se prerivaš fantiček, ko se ti nič bolj ne mudi kakor nam!«

Kolikor toliko je Tevža že zbolelo, posebno sram pa ga ni bilo. Ugrabil je naslednjo prilžnost in smuknil v voz, čeprav je bila pred njim neka gospa.

»Premalo ste mu navili ušesa,« so dejali ljudje, katerim je bilo všeč, da ga je mož kaznoval za brezobzirno sebičnost.

Tevž pa je le »zmagal«. Prehitel je »stopnjice in se priboril do sedeža. Tako se je zgodilo, da je fantiček Tevž sedel pri oknu, utrujeni ljudje, ki so se vračali z dela, pa so stali. Med drugim je stala tudi starejša gospa s težko košaro v roki. Tevž se je delal, kakor da je ne vidi, v resnici pa si je mislil: »Kaj me briga, kako je njej, glavno je, da je meni dobro.«

Ljudje, ki so to videli, so ga obsodili, čeprav se ni našel nikdo, ki bi ga poučil. Je pa to škoda; škoda zlasti za Tevža samega. Ostal bo neolikan in to se mu bo v življenju hudo maščevalo.

Vidite pa v Ljubljani tudi veliko primerov dobrega vedenja. Tak je n. pr. Gornikov Peter. Nič ni starejši od Tevža, vendar se nikoli ne zgodi, da bi Peter v tramvaju sedel, med tem, ko starejši stojijo. Peter ima navado, da takoj vstane in ponudi svoj prostor starejši ženi ali starejšemu gospodu z besedico »prosim«. Ko tako stori, je vesel, ker je opravil dobro delo.

Kakšen si pa ti? Ali si podoben dobremu Petru ali sebičnemu Tevžu? Premisli!

Mahmud se je naglo zahvalil in se koj odpravil k mošiji. Ondi je zagledal starega človeka, sedečega na stopnicah, čigar dolga, siva brada je padala po takem kaftanu, da je Mahmud koj vedel, da je dobil pravega človeka.

»Tule v bližini je menda neki Abdulah,« je začel previdno. »Ali bi mi mogel povedati, kje bi ga dobil?«

»Mogoče bi ti lahko povedal,« je starel prav tako previdno odvrnil. »Kaj bi pa rad od njega?«

»Na kosilo bi ga rad povabil.«

»He, he, na kosilo! To je pa velika pa draga zadeva. No, zoper to pa res ni kaj reči: jaz sem Abdulah. A zakaj me hočeš povabiti.«

»Veš zakaj? Zato ker sem skopuh.«

»Zato vabiš tuje ljudi na kosilo?«

»Ne vsakogar, Alah me obvaruj tega! A jaz sem ponosen na to in se s tem tudi ponašam, da sem v umetnosti varčevanja tako veliko dosegel. Pa sem danes slišal v bazarju, da si ti še več dosegel, in zato mislim, da bi me obiskal, ker menim, da bi se dalo od tebe še marsikaj naučiti.«

»Prav, prav. Pa me pridi jutri opoldne semkaj iskat!«

»V redu. A dovoli vprašanje: zakaj pa posedevaš ta na stopnicah?«

»O, kar tako! Prvič me to nič ne stane in je za čez dan tole najcenejši prostor. In drugič, se zgodi, da mi kak vnet častilec Alaha vrže kak novič, misleč, da sem berač.«

»Vidiš,« je Mahmud zadovoljno dejal, »resnično se bom še kaj naučil od tebe.«

Drugo jutro, ko vso noč od pričakovanja skoraj ni mogel spati, se je Mahmud ukvarjal s pripravi na kosilo. Šel je na trg in je pri prekupevalcih z ribami iskal toliko časa okoli, dokler ni našel majhne ribe, ki je bila že tako preležana, da je že smrdeča. Seveda jo je dobil za prav majhen denar. Nato je kupil pri trgovcu nekaj prgišč plesnivega riža, ki so ga že hoteli vreči v smeti. Ko je dal ribo in riž na ogenj, je odšel k perzijskemu krčmarju in si je dal natočiti vso počepino žganja, ki je bilo že za nič. Potem je pripravil kosilo na mizo in je šel po svojega gosta.

Dobil ga je na mošejskih stopnicah in ga je odvedel v svojo kolibo, kjer eta začela kositi.

Ko sta pokosila, ga je vprašal Mahmud: »No, kaj praviš o moji potrebi?«

»Resnično,« je dejal Abdulah in se pogladil po bradi in trebuhu, »izvrstno je bilo in toliko in tako dobro že zdavnaj nisem jedel ko danes. Toda usluga je vredna usluge. Zato te prosim, da pridi jutri opoldne spet k meni, da te bom tudi jaz pogostil.«

Mahmud je bil jako radoveden na to povabilo, in komaj je bilo poludne, ko se je odpravil na pot, da ne bi zamudil.

Spet je dobil Abdulaha na stopnicah.

»Točen si,« je dejal ta, »pojdi z menoj, da bova skupaj nakupila.« S tem je pristopil k pekarni stojnici in Mahmuda je bila ena sama radovednost.

»Priatelj,« je Abdulah vljudno nagovoril peka, »ali imaš dobrega, svežega kruha?«

»Kajpa da ga imam,« je rekel pek, »poglej, mehak in rahel je ko presno maslo!«

»Cuj, kuj,« je dejal ekopuh, »ti primerjaš svoje blago s presnim maslom! No, potem je pa presno maslo še boljše ko tvoj kruh. Pojdi, Mahmud, greva kar koj po presno maslo!«

Odšla sta torej naprej in eta prišla k stojnici prekupevalca s presnim maslom.

»Priatelj,« je spet začel skopuh z vljudnim glasom, »rad bi dobil kos presnega masla. Ali je sveže?«

»Gospod, če je sveže? Nikar ne žalite mojega blaga! Lejte, vse to presno maslo tu je masno in se leskeče ko najboljšo olivno olje!«

»Aha, že spet nisva na pravem kraju! Pojdi, greva dalje, Mahmud, olivno olje je še boljše!« In eta kmalu prišla k trgovcu z oljem.

»Prišla eva, da izrabiva tvojo dobroto,« je začel Abdulah. »Povej, ali mi moreš dati čistega in svežega olja?«

»Tvoje vprašanje je žaljivo,« je dejal prevzetno trgovec z oljem. »Tvoje noge so te prinesle na pravi kraj. Moje olivno olje je slavno po vsem Bagdadu. Le oglej si ga tule v vrčih, da je čisto in prozorno in sveže ko najboljša studenčnica!«

»Aha,« je vzklilnil Abdulah, »zdaj pa le vem, kaj je najboljši! Kruh kot presno maslo, presno maslo kakor olje, olje kot voda! Torej je voda pač najodličnejša hrana. Pojdi z menoj, moj dragi Mahmud, pri mošiji je vodnjak, ki vsebuje neznanke množine najboljših vode. Ondi te bom pogostil in nasitil se boš po mili volji s tem, kar je najodličnejše, kakor so povedale zanesljive priče.«

»Resnično,« je Mahmud navdušeno vzklilnil, »vedel sem, da se bom od tebe veliko naučil! Zahvaljen za tvojo modrost, ki se bom z njo okristil!«

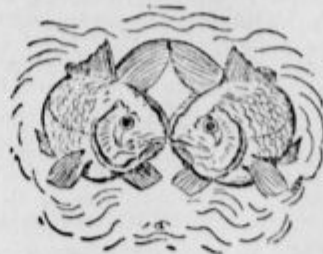
Brž je stekel domov, da bi se odslej odvadil jesti in bi pil le še vodo.

In tako se ne boste čudili, da je Bagdad kmalu nato izgubil svoja dva najbolj slavna ekopuha. Oba sta umrla od lakote. Svojo veliko, z železom okovano skrinjo je pa moral vsak od njiju pustiti v Bagdadu.

Ali so ribe res brez glasu?

Seveda so, bo vsakdo dejal. Saj ni niti moči govoriti pod vodo! To res ne, in ribe tudi nima nobenega organa za sluh, ki bi bil podoben našemu ušesu. Vendar niso nemi mrzlo-krvni prebivalci morja, in nekaj »takih med njimi, ki se z glasovi sporazumevajo drug z drugim. Na svetu so torej ribe, ki imajo glas.

Te ribe povzročajo glasove tako, da drgnejo s plavuti drugo ob drugo. Nekatere pa škrtajo z zobmi, druge pa celo zrak snušča skozi poseben organ, ki deluje ko pri nas

glasilke v grlu. Neki učen Japonec je opazoval, da ribe te različne glasove tudi različno umevajo, da so to ali vabljivi ali pa svarilni glasovi.

Za sporazumevanje rib med seboj na je še bolj važno valovanje vode, ki ga ribe zaznava z organi tako zvanih stranskih črt. To so s sluzjo napolnjeni kanali, ki poteka vzdolž trupa, in so s številnimi odprtini v zvezi z vodo. Najmanjši, za človeka sploh nezaznavni premiki vode, premakne sluzo in tako vzbudi dražljaj v živcih. Tako je mogel japonski učenjak na razdaljo 15 metrov s prav neznatnim gibom z veslom privabiti ribe k sebi.

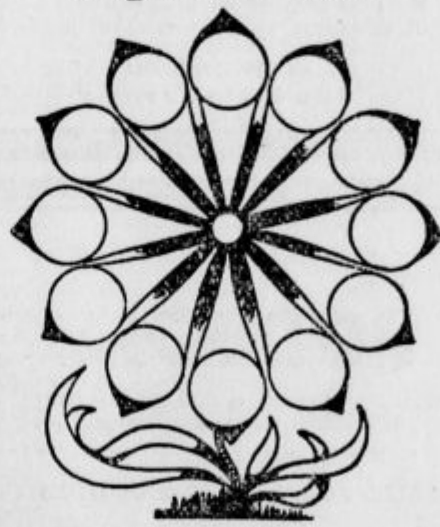
Preden sta bila oba poslednja huda potresa na Japonskem, so na ribah ob obali opazili, kako so nemirne. Riba se že čutila potres v času, ko ni mogel človek s svojimi merilnimi napravami opaziti niti najmanjše spremembe.

Zakaj jeseni listje odpade?

Jako razširjena je zmota, da začne listje šele jeseni odpadati z dreve, saj v resnici odpada že v poletju. Najprej odpade tisto listje, ki je v senci drugih listov, ker ima pač premalo sonca. A tudi za drugo listje je že poleti poskrbljeno, da se ga jeseni drevje brez škode otrese. Če skuša kak mlad list odtrgati z vejice, vidiš, kako močno je pritrdeno nanjo. To močno zvezo povzroča tako zvano »celično snopje«, ki prehaja iz vejice v list, ondi dobi »žile« in je list rebrast. Te žile so kanali, po katerih se pretaka voda in sprejema hrana.

skrob in sladkor. Ta žilava vez bi jeseni pri odletavanju listja povzročala največje težave, če si narava ne bi pomagala s čudovitim mehanizmom. Čim je listje z nastopom hladnega letnega časa ustavilo svoje delovanje, izstopi klorofil (listnato zelenilo) iz njih nazaj v drevo in hkrati z njim se ustavi tudi dovajanje hraniv — skroba in sladkorja. Ta hrana so pozimi spravljena v deblo in koreninah, da spomladi služijo novi rasti. Ostanki klorofila v listu se kemično razkrojijo in tvorijo tiste pisane barve, ki jih jeseni tako občudujemo. Tako postane listje dreve odveč in se ga mora iznebiti. Zato se tvori na meji med listom in vejico tako zvana ločilna plast. Ondi nastane odeblina, ki jo lahko vidiš na nedeljih odpadlega listja. Odeblina sestoji iz velikega števila sočnatih celic, ki imajo to lastnost, da pod vplivom kemičnih in mehaničnih dražljajev izredno hitro razpadejo. S tem je narejena med listom in vejico »mrtva cona«, ki nima nobene moči več, tako da more že najmanjši vetrič odpihniti list. Slednjič pa je že majcena teža lista dovolj velika, da mora list pasti na tla.

Zagonetna roža

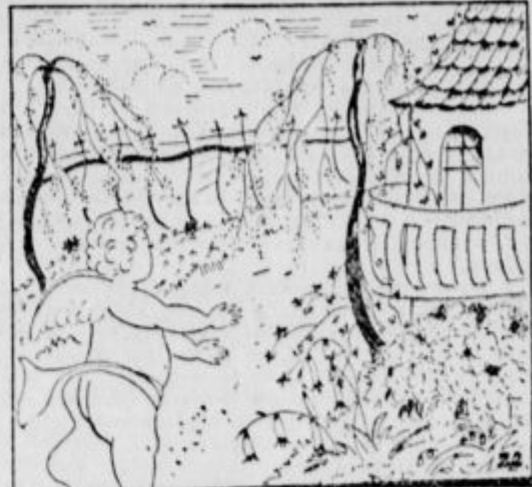

Številke od 1 do 12 moraš tako vetaviti v cvetove, da je vsota tega in nasprotnega cveta zmeraj 13.

FANTEK V NEBESIH

TEKST IN SLIKANICE: DAGMAR KACER

34.

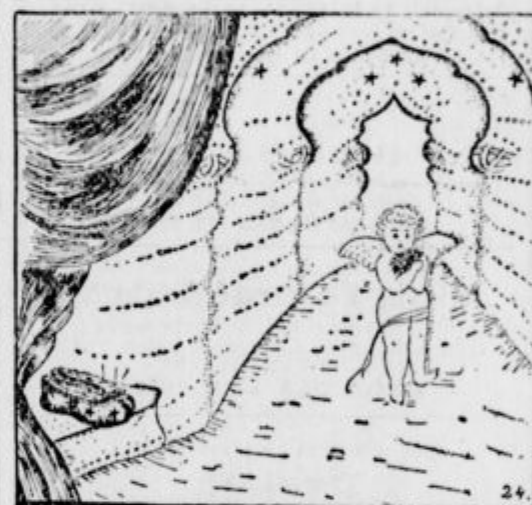
KO JE TAKO PRIŠEL DO RODNE HIŠICE, BI SE RAD IGRAL S SVOJIM MAJHNIM JEZKOM, KATEREMU JE SE V BOLEZNI OBLJUBIL, DA GA BO VZEL V NEBESA.

35.

TIHO JE STOPIL NA VRT. TAM NA KRAJU V ŠKATLICI JE SAMEVAL NJEGOV JEZEK. TUDI V NEBESIH JE ZE POISKAL PROSTORČEK, KAMOR GA BO POLOŽIL.

36.

KAM? ZAPAZIL JE V NEKEM KOTU COPATE SV. PETRA. SAJ DOBRI SVETNIK NE BO ZAMERIL, CE VANJE POLOŽI SVOJEGA JEZKA...

Marljivi kovač iz Chestertowna

Ko je stopil nemški rojak, podkovski kovač Ringgold, pred nekaj leti v pokoj v Chestertownu v Ameriki, je izračunal, da je v 57 letih izvršil tale dela: S 17,5 milijona udarcev s kladivom je zabil 16 ton podkovskih žeblijev v kopita 114.000 konj. Vsako leto je podkoval po 2000 konj, na dan največ po 28 konj.

S slonom v roki

Če bi bil človek v sorazmerju z velikostjo tako močan kakor mravlja, ki mogel držati v vsaki roki slona in teči 50 kilometrov nepretrgoma daleč, ne da bi bil nato niti najmanj utrujen.

TOMAŽ POKLUKAR:

BIELE ZVEZDICE

Stala sta med zasneženimi travniki in se pogovarjala. Mrak je zavijal bližnje hiše v sinjo tenčico, na nebu so se dobrikale prve zvezde.

»Cez leto bom končal študije in potem bom govoril z očetom. Jaz le mislim, da je to zadnji božič, ki ga morava praznovati ločeno.«

»Ne moreš si misliti, kako bi bila srečna, če bi lahko ostal v mestu; prišel bi k nam in sedel k mizi, jaz pa bi čutila, da si naš. Ti bi se pogovarjal z materjo, jaz pa bi te kdaj pa kdaj včepnila v roko. Mati bi me kregala, huda pa gotovo ne bi bila.«

Matevž bi že moral iti, Majda pa je kar naprej pripovedovala: »Prav dobro vem, kako bo. Ti boš hodil v pisarno, jaz pa bom delala doma; kuhala bom, pospravljala, prala in čakala, da prideš. Lepo bo delati za te. Potem ti bom rodila otroke: enega, dva, tri... kolikor boš hotel.«

Matevž je ostrmel ob misli. Nikoli še ni slišal, da bi katero dekle tako pripovedovalo. »— enega, dva, tri... kolikor boš hotel.« Prerevneje se je počutil, da bi ji razodel, kako so odjeknjene besede v duši. Moški zna de-

lati, ne zna pa vračati nežnost, ki je dana brstečim dekletom, ki ljubijo.

Božič pri Sv. Lovrenču.

Jutranji vlak je drvel po dolini in vozil študente, delavce, uradnike in druge k svojem. Študentje so bili s praznimi žepi, gospodje s kovčki, tete in matere pa s cekri. Matevž je zrl neprestano skozi okno. Brisal je ledeno cvetje na šipah, ki je zastiralo belo pokrajino ob Savi. Telegrafski drogovi so se lovili, slike pa so se vrtile vedno nove: dremajoča se voda, drevje v ivju, doline in griči, samotne hiše v rebri, ljubke vasice z zvonicami, skalnate gore na obzorju in sivo nebo nad njimi.

Ko je zapustil Savo, je prišla brhka Savinja, za njo dolgačasna Voglajna in že se je odražalo na obzorju staro, temno Pohorje. V duhu ga je pozdravljaj in že je bil v mislih pri Andraževih.

Prav nič ga ni skrbelo radi radijskega aparata. Ko ga bo oče zagledal, bo veselo prisluhnil, ko mu bo pokazal račun, se bo popraskal za ušesi; tja do novega leta se mu bo že prikupil in ga bo obdržal.

Razgrnil je zavile, ki mu ga je dala gospodinja za na pot ter se zagrizel v pečenko s kruhom in požiral čaj z rumom. Ah, ta skrbna gospodinja, še jabolka mu je dala. In Majdina potica? To bo prinesel domu nedotaknjeno; naj le vidi, kako zna mestiti njegova nvesta. Ko bo v službi, bo prihajal sem z njo na počitnice. Razkazoval ji bo polja in sadovnjake ter ji pripovedoval o dobri zemlji, ki daje kruha. Vozil jo bo v gore, zglasila se bosta zdaj pri drvarjih, zdaj pri oglarjih in jim delila eigarete. Tudi Ciril bo šel z njima, za dan ali dva se bo že odtrgal od dela.

Privzili so v mesto in od tam zavili ob veliki reki prav pod podnožjem dolgega gorskega grebena. Tu je Matevžu že vse znano. Vsako vas pozna po imenu, po vseh cestah je že hodil in jezdil, skoraj vse vrhove obredel. Domače narečje mu udarja na uho, bližino doma čuti. Modrikast dim se dviga nad hišami v bregu in se zgublja v značnih plasteh. Tam pečejo mastne ocvirkove potice, drobne štruklje za otroke in sladke orehove kolače. Nobena splavarja ni na vodi. Kdo bi hodil v tem mrazu od doma? Dijaki v sosednem oddelku prepevajo ter se veseljijo kolon in potice. Matevž bi se jim najrajši pridružil, je pa pri oknu preveč prijetno. Res, Majda je daleč, toda sedaj se pripadla domu in koncem koncev pripadala je še materi.

»Suh, si bratec moj, suh,« ga je nagovoril, ko sta si stisnila roki.

Konji so potegnili, sani so zdrsele. Matevž je vprašal najprej po zdravju, potem pa navezal takole: »Tole mi povej, Ciril, ki si že napol gospodar pri Andraževih, ali smo mi revni, brez denarja, ali pa trdni?«

»Kar naravnost povej, kaj bi rad. Ali za študentovsko menzo ali pa za stadij?« je odvrnil mence, da je uganil.

»Ne gre za to. Tokrat ne. Ali bi bilo pri nas denarja za nekaj, kar je lepo in koristno?«

»Saj veš, da ni na kmetih nikoli preveč denarja. Nekaj pa ga je in ga mora biti.«

»Veš, kaj je v temle nahrbtniku? Krasen širicevni radio aparat. In poje kot orglje v cerkvi.«

»Križi boji, mora biti drago!«

»Samo, da ne boš ti godrnjal in tarna! z očetom bom še opravil, ko bo čas za to. Razvedrila ste potrebni tu zgoraj in pouk ne bo odveč. Boš videl in mi boš dal prav, Ciril.«

»Mogoče.«

Navkreber sta stopila s sani, da ju ne bi zeblo. Konji so potegnili živahneje, veselo so cingljali s svojimi zvončki, brata pa sta se pomenkovala. Matevž je pripovedoval o novicah v mestu ter dogodkih v svetu, Ciril pa o gruntu in življenju v društvu. Presiči so dali te ves obilo masti, enega so prihranili za božič, klobas pa se suši zvrhan koš. Saničec je dober, le les nima prave cene. V društvu bodo igrali »Divjega lovca«, stari Lapornik je umrl, Bog mu daj dobro, Flisova Mica se je poročila.

»Pa vidva s Katro sta si še dobra?« je začel Matevž, ki ga letos tudi take zadeve zanimajo.

»Nič hudega ni prišlo vmes, do ženitve pa je še daleč. Oče je krepak, hvala Bogu, pa naj le on drži vajeti v rokah, dokler mora. Jaz bom bom pomočnik in dokler bo lahko on gospodaril, se ne bom ženil.«

Kako drugačen je bil Matevž. Majdine oči so ga razgibale; sedaj komaj čaka, da si bo služil svoj kruh. Ciril misli na grunt, ki ne trpi dveh gospodinj. Vse do doma je pripovedoval Matevž o Majdi, dekletu, kakršnega v tem kraju še nihče ni videl.

Svidenje s stariši je bilo veselo. Saj je bil Matevž edini gost, ki so ga pričakovali za praznike. Andrej, najstarejši sin je kaplan v Bistrici in bo prišel le kak delavnik, Ančka je poročena v Ribnici, več jih pa ni.

»Jej, Matevž, jutri bo post, ga je silila s pečenko s kislo repo. Oče je prinesel kozarce in točil. Dokler je kosil, so mu delali družbo, potem so se razkopirli k delu. Matevž je šel v hlev in našel 16 glav krepke, rejene ter skrbno negovane živine. Potem je zavil v shrambo, kjer je dišalo po medenih hruskah in rumenih jabolkih. Šel je še v klet ter trkal po sodih, prav zadovoljno pa je kimal v kuhinji, kjer je bilo vse črno orjaških kosov sušega mesa. Ko je tako pregledal dom, se je postavil pred hišo in gledal v dolino.

(Nadaljevanje pojutrisnjem.)

A. Fogazzaro 57

Palača ob jezeru

Ker se Marina ni ganila, se ji je sam približal za nekaj korakov in ji rekel:

»Za vaš ugled bom ob tej priliki sam poskrbel.«

»A moj ugled?«

»Brez dvoma. Vstopate v zelo bogato družino. Vstopiti morate s povzdignjeno glavo.«

Grofova desnica je do polovice prilezla iz žepa v nagonem pričakovanju, da bi jo neka druga desnica poiskala. A to pričakovanje je bilo zaman in roka je počasi zopet zdrknila navzdol. Strie in nečakinja sta stala nekaj časa nepremično drug drugemu nasproti. Nato pa je grof vzel svečo in odšel, da navije stensko uro nad kaminom.

Marina pa je medtem vzela drugo svečo in tiho odšla iz sobe, ne da bi grof, ki je medtem navijal uro, to opazil. Niti vrat ni zaprla za seboj. Vendar pa je grof, ko je Marina komaj izginila, za hip okrenil glavo in pogledal proti vratom. Nato je navil uro do konca in tudi sam odšel iz dvorane, zamišljen in s sklonjeno glavo.

Steinegge je bil v hčerki sobi. Povedal ji je, da ga je pred nekaj urami inženir Ferrieri prosil za njeno roko. Ubogi Steinegge je bil kar mrzličen. Nejasno se je zavedal, da je z ozirom na Ferrierjev družabni položaj, to nenavadna sreča. Čutil je tudi, da je inženir poštenjak. O tem se je prepričal, ko je govoril s njim. Ferrieri mu je popolnoma odkril svoje srce, mu pripovedoval o dogodku na izletu in izrazil upanje, da mu bo Edita oprostila. Govoril je o njej s gniljivim spoštovanjem šestnajstletnega mladca. Pripovedoval

mu je o resnem in mirnem, a gosposkem življenju, ki bi ga pripravil Editi Steinegge se je zavedel, da bo moral hčerko skoraj popolnoma zgubiti. Bolelo ga je, obenem pa se je ježil sam nase, zaradi te svoje sebičnosti. Namenoma je zato poveljeval inženirja. Kljub vsemu prizadevanju pa ni mogel popolnoma skriti svoje bolečine.

Ko je končal svoje pripovedovanje, se mu je Edita še bolj približala in mu položila roke na ramena.

»Kaj mi svetujete, očka?« ga je vprašala.

Ubogi Steinegge ni mogel odgovoriti; samo z glavo in z rokami je odločno pritrdil. Končno se mu je z velikim trudom le posrečilo, da je spravil iz sebe dve besedi:

»Velika sreča.«

Edita mu je položila glavo na rame in začela govoriti. Ni si upala, da bi mu povedala, kar ji je napolnjevalo srce in bi mu pri tem gledala v obraz.

»Veš? Nekdo mi pravi: Nima več domovine, nima več starih prijateljev, nima več mladosti. Kljub temu pa sem mirna, ker si ti pri njem namesto mene in mu boš dala vse svoje srce, vse svoje življenje.«

»Ne, ne, ne!« je vzkliknil Steinegge.

»Res mi tako pravi očka. Potem pa še pristavi: Zda se ne boš ločila od njega, če...«

Nato je nadaljevala s tišjim glasom:

»...če hočeš, da bomo nekoč vsi trije združeni, bolje, mnogo bolje kot v žalostnih letih, ko se je tvoj ubogi očka toliko trudil in toliko trpel zame in tudi zate.«

Steinegge je objel hčerko in ponavljal:

»Ne, ne, ne!«

»Sicer pa,« je dejala Edita in pogledala očeta

z veselim obrazom, »je še neka druga malenkostna zadeva. Ta gospod mi ni prav nič všeč.«

»Nemogoče! Pomisli vendar, moja mala, da bova morda vseeno lahko ostala skupaj.«

»Ne, ne. Dobro veš, da bi morala biti najprej njegova žena in potem šele tvoja hčerka. Kaj bi bilo potem z najinimi načrti? Najina hišica in sprevodi? Končno pa gospodu Ferrierju lahko odpustiš. Ponavljam pa, da mi ni všeč. Povedal mu boš, da sprejemam samo njegovo opravičilo. Kajne, da boš storila to?«

»Ne, to je nemogoče. Nikakor ne boš storila tega. Star sem že in če...«

Edita mu je položila roko na usta.

»Očka, mu je dejala; čemu bi me žalostil? Saj nima pomena.«

Steinegge ni vedel, če naj se pokaže veselega ali žalostnega. Mahal je z rokami in ni vedel, kaj naj še reče. Preden je odšel iz Editine sobe, jo je še enkrat prosil, da naj bolj premisli in naj se ne odloči tako hitro. Čez nekaj minut se je vrnil in ji dejal, da še lahko spremeni svojo odločitev, da lahko še počaka z odgovorom in da lahko vpraša grofa Cezarja za svet. Edita pa mu ni pustila niti, da bi končal.

»Ali naj se mu vsaj zahvalim v tvojem imenu,« je vztrajal. »Rekel mu bom vsaj: Moja hčerka vam je zelo hvaležna...«

»Zdi se mi, da to ni potrebno, oče. Reci mu, da sprejemam njegovo opravičilo.«

Steinegge se je vrnil v svojo spalnico prav v trenutku, ko je grofica Foska uživala voljnost in svežost rjuh iz hiše Salvador potem, ko je odpustila Kate z besedami:

»Niti malo mi ni všeč, niti malo mi ni všeč.«

Šepetanje po hodnikih je utihnilo, luči v posameznih sobah so ugašale za drugo; a stara

hiša se še ni popolnoma umirila. Na vzhodni strani so okna na vogalu, ki so gledala proti jezeru, bila še razsvetljena in so se zdela kakor svetle oči čuka. Marina je bedela.

Zapustila je strica silno nezadovoljna. Njegove zadnje besede so jo težile na srcu. Smisel teh njegovih besed jo je vedno bolj težil in mučil. Ko je odhajala proti svoji sobi, se ji je zdelo, da samo ena beseda odmeva od vsepovedi: darilo. Darilo, ki ga ji daje tisti, ki ga je sovražila in ki ga je morala sovražiti. Za nobeno ceno noče priznati, da mu je zato dolžna hvaležnosti. Strieva naklonjenost ne sme seči do njenega srca. Na drugem stopnišču je videla visoko stričovo postavbo in njegovo veliko resno glavo, ožarjeno od miline.

Šele ko je vstopila v svojo sobo, med stene, ki so bile prepojene z njenimi najbolj skritimi mislimi, ki so čuvale toliko njenih stvari, glasove njenih priljubljenih knjig, njenih pisem. Šele sedaj se je čutila močno in temna nevolja je privrela iz srca na dan.

Pest zlata v obraz. To so bile grofove besede, to njegovo darilo. Za to naj bi mu bila hvaležna? Zdelo se ji je, da se je v navalu ponosa dvignila s tal in stresla vse to zlato na Napa Salvador. Oba je enako zaničevala in sovražila; denar še bolj kot njega. Še nikdar ni občutila tako kot zdaj njegove odvratnosti. Dolga leta je živela v razkošju, ne da bi pomislila na to, da ta blesk okrog nje proizvaja tok zlata, ki so ga donášali tisoči umazanih rok in ki so ga drugi tisoči donášali. Res, da je ta blesk po očelavi smrti za nekaj časa zatemnel, a bol na obrazih ljudi, ki so bili okrog nje, kakor na starih. Vedela je, da je denar na svetu božanstvo. Ona pa je to božanstvo zaničevala.

Gospodarsko zaslužnjevanje Avstralije po Ameriki

Rim, 9. decembra. s. Londonski »Times« zaskrbljeno poroča iz Canberre, da se Avstralija vedno bolj včlenjuje v ameriško gospodarsko mrežo. V Avstralijo je namreč prišla nova gospodarska komisija, poslana iz Washingtona, da bi nadzorovala dobavo avstralskih rudnin

Združenim državam, posebno pa bi skrbela za točnost teh dobav. Združene države bi posebno potrebovale avstralski cink, svinec in aluminij. Ve se pa, da vlada Združenih držav ne računa na te dobave le za čas vojne. Kakor pravi dopisnik lista misli ameriška komisija v Canberri in Sidneyu urediti posebne urade, ker bi rada dosegla za bodoče še mnogo večje pošiljke iz Avstralije. Zato bodo morali avstralski rudniki svojo pridobitev zvišati. V komisiji bo dalje tudi poseben kmetijski strokovnjak, ki bo poskrbel za primeren delež Avstralije pri preskrbi. Združene države bi namreč ustavile svoje dobave zaveznikom in bi to nalogo prepustile Avstraliji.

V svoji blagajni je umrl

Zgodilo se je to v Ameriki, prizadetemu milijonarju, doma iz Grčije, pa je bilo ime Apostoles Kuskylas. Prikopel se je v Ameriki do težkih milijonov. Nedavno pa je izginil. Zaman so ga iskali. Nazadnje so odprli milijonarjevo velikansko jekleno blagajno, kjer so našli mrtvega. Mož se je pred dnevi po svoji navadi usedel v svojo denarno trgovino, da bi pregledal svoje zaklade. Pri tem pa so se težka vrata zaprla in milijonar je zaman vpil na pomoč. Od gladi in groze je izdihnil v jeklenem gradu.

Naročajte »Slovenca«!

Po došlih vesteh je umrl naš dragi oče, gospod

dr. Ivan Rudolf

odvetnik v Slov. Konjicah

Maša zadušnica bo brana v četrtek, 10. decembra ob 8 v cerkvi sv. Jožefa.

Zalujoči rodbini:

Rudolf in Serbec

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Delavniki: 15.30, 17.30. Sloga od 14 dalje, nedelje in prazniki: 10, 15.30, 15.30, 17.30, v kinu Union je matineja ob 10.30.

Film o vojni v Afriki! — Najboljši sodobni prikaz in globoka družinska drama s odličnimi igralci.

BENGASI

Fosco Giachetti, Maria de Tassady, Amadeo Nazari, Vivi Gioi.

KINO MATICA — TEL 22-41

Velika zgodovinska drama, polna strasti

„Pia Tolomejska“

Možovo ljubosumnje uniči življenje zveste žene

V glavnih vlogah: GERMANA PAOLIERI, CARLO TAMBERLANI

KINO SLOGA — TEL 27-50

Odličen film po Puškinovi povesti

Dvoboje

Gl. igralci: Fosco Giachetti, Assia Noris in drugi

KINO UNION — TEL 22-21

ZASPALI SO V GOSPODU NA PRAZNIK BREZMADEŽNE NASH LJUBA MAMA, GOSPA

TEREZIJA PODBOJ

POGREB BO V ČETRTEK, DNE 10. DECEMBRA 1942, OB 10 DOPOLDNE V VELIKIH LAŠCAH. — PROSIMO, SPOMINJAJTE SE JIH V MOLITVI!

ADAMOVO, POLICA, 9. DECEMBRA 1942.

ZALUJOČI HČERKI MARIJA IN TEREZIJA POR. JANEŽIČ Z DRUŽINO

Edgar Wallace 21

Skrivnost skrivljene sveče

Roman.

Obraz, ki je gledal v komisarjevega, se je od jeze zgrbančil. Ustnice so se razvlekle in pokazali so se beli, enakomerno veliki zobje, oči so se zožile v dve ozki črti, spodnja čeljust je izstopila in z obraza je zginjala sleherna sled človečnosti.

»Vi, vi!...« je sikal in skržene roke so se sumljivo umaknile za hrbet.

»Roke kvišku, in takoj!« je poveljujoče zavpil T. Ks.

Roke so se v trenutku dvignile, zakaj T. Ks. je meril z revolverjem točno na tretji gumb Grkovega telovnika.

»Mislim, da ni prvič, da slišite tako povelje,« je prijazno pripomnil T. Ks., katerega levica je medtem segla v Karov žep pri blazah. V njem je našel nekaj cilindričnega, kar je izvlekel. V njegovo veliko začudenje ni bil revolver niti nož, temveč nekakša žepna električna svetilka, ki pa je imela na koncu namesto zrkla in leče neke vrste preluknjane nastavek. Previdno jo je ogledoval, a ko je hotel pritisniti na niklajsti gumb, ga je pridružen Karov vztrik gozde zaustavil.

»Za božjo voljo, pazite, saj merite naravnost vame,« je zasopihal. »Prosim vas, ne sprožajte tega vzvoda!«

»Ali eksplodira?« je vprašal T. Ks. radovedno.

»Ne, ne.«

T. Ks. je pomeril na preprogo na tleh ter previdno pritisnil gumb, kar je povzročilo oster žvižg in tla je pomazala neka tekočina, ki je bila v apa-

ratu. En sam brizg in bilo je dovolj. T. Ks. je pogledal pred se. Pisana preproga je spremenila barvo in se kadila. Soba se je napolnila z neprijetno ostrim vonjem. T. Ks. je pogledal s tal v prebledeli Karov obraz.

»Mislim, da je vitriol,« je rekel in čudeč se zmajal z glavo. »Kako ste prijazen!«

Kakor je bil Kara močan, je ta trenutek skoraj omedlel, mrmral nekaj v opravičilo ter poslušal, ne da bi kaj črnil. Ta. Ksa., ki je v razburjenosti, opravičljivo, slikovito govoril o njem, o njegovih prednikih in o možnosti njegove dediščine.

Grk je nato prav počasi začel:

»Nisem imel namena, da bi to uporabljal proti vam, prisegam vam, da ne,« se je branil. »Povedel vam obdajajo sovražniki, Meredith, in moral sem imeti kako sredstvo, da bi se branil. In prav zato, ker nosim to s seboj, kar moji prijatelji vedo, se me bojiijo. Prisegam, da tega nisem mislil uporabiti proti vam. Taka misel bi bila prestrašljiva. Zal mi je, da sem vas varal glede blaginje.«

»O, to kar pozabite,« je odvrnil T. Ks. »Kaj pa, če sem jaz zasnoval vas to igro? Ne, tega aparata vam pa ne morem vrniti,« je rekel, ker je Grk iztegnil roko, da bi vzel peklensko pripravo. »Moram ga nesti v Scotland Yard. Ze dolgo nisem iztaknil nič novega te vrste. Stienjenji zrak, kaj?«

»Res, zelo duhovito,« je pripomnil T. Ks. »Če bi imel vaše močgane,« je dostavil čez trenutek, »bi kaj takega napravil s topom!« in je odšel iz sobe.

IX.

Spoštovani gospod Meredith!

Ne morem Vam povedati, kako sem žalosten in potr, ker se je moja šala tako neprijetno končala. Kot veste in sem Vam to tudi že pokazal,

O čudežu Osram žarnice

Del prodigja della Lampada Osram

Il filamento a doppia spirale della OSRAM-D è trattato con la tolleranza di mm. 5/10.000, precisione molto elevata e in nessun altro campo richiesta all'industria dell'illuminazione per la fabbricazione di lenti di altissima qualità.

Tale esatta lavorazione garantisce la perfetta economia di funzionamento delle lampade OSRAM. Perciò si ottiene con le

LAMPAD E OSRAM - D molta luce e poco consumo

Dvojna vijčnica OSRAM-D žarnice se izdeluje v debelini 5/10.000 mm. preciznost, ki se zahteva le še v optični industriji pri izdelovanju visokokvalitetnih leč.

Ta točna obdelava je porok za ekonomičnost OSRAM žarnic.

Zato dosežemo z

OSRAM-D ŽARNICO

mного svetlobe in majhno porabo

G 4

ZAHVALA

Globoko ganjena po pričetnosti in ljubezni, ki so jo mnogi izkazali ob bridki izgubi mojega dobrega nepozabnega brata, gospoda

ALFONZA PAULINA

profesorja v pokoju

se prav iz srca zahvaljujem vsem za številne izraze iskrenega sočutja meni in za ganljive dokaze spoštovanja, blagopokojnemu. Posebno se zahvaljujem g. dr. Brileju, zastopniku g. župana, g. zastopnikom Akademije znanosti in umetnosti z g. predsednikom dr. Milanom Vidmarjem, g. rektorju dr. Milko Kosu in g. zastopnikom univerze in Muzejskega društva, g. univ. prof. dr. Aliju Koširju in g. zastopnikom Prirodoslovnega društva, g. profesorju dr. Navoku in g. zastopnikom Proforskega društva, prav posebno pa g. dr. Milanu Vidmarju, dr. Aliju Koširju in dr. Novaku za ganljive poslovilne govore in g. p. Kopatnu za versko tolažbo. Zahvaljujem se vsem darovalcem lepoga cvetja, slednjic vsem tovarišem, bivšim učencem, prijateljem in znanecem, ki so ga v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti. — Šv. maša zadušnica bo darovana v četrtek, 10. decembra ob 8 v cerkvi sv. Petra

V Ljubljani, 9. dec. 1942.

Hodvika Martinak, vdova sod. svetnika

grijm največje spoštovanje do moža, čigar človekoljubno delo je doseglo vsesplošno priznanje v svetu.

Upam, da oba pozabiva na tisto nesrečno jutro in mi omogočite, da bi se Vam osebno opravičil, kar sem dolžan. Z ničemer drugim mi ni mogoče pridobiti spet Vašega upoštevanja in spoštovanja samega sebe.

Upam, da pridete prihodnji teden k meni na obed, kjer najdete tudi najzanimivejšega moža sveta, Georgeja Gathercoleja, ki se je pravkar vrnil iz Patagonije s pomembnimi odkritji o tej deželi, kot mi je prav danes zjutraj pisal.

Prepričan sem, da kot tako izobražen in svet-ski mož ne boste upoštevali ponesrečene šale, da bi pretirala odnošaje, o katerih sem upal, da bi bili obojestransko koristni. Če dovolite, naj Gathercole nezavedno posreduje najino spravo. Tako ne bo njegovo potovanje, ki me je stalo lepo vsoto, zaman.

Pozdravljam Vas, spoštovani gospod Meredith, in sem

Vam odkrito vdani

Remington Kara.

Kara je prepognil pismo in ga dal v ovoj, pozvonil potem z zvončkom, ki je bil na mizi, in iz sosedne sobe je prišla gospodična, katero je T. Ks. tako občudoval.

»Poskrbite, prosim, Miss Holland, da se mu pismo dostavi.«

Poklonila se je in obstala. Kara je vstal izza mize in se začel sprehajati po sobi.

»Ali poznate Ta. Ksa. Mereditha?« je naenkrat vprašal.

»Slišala sem o njem,« je odgovorila gospodična.

»Izredno duhovit človek,« je nadaljeval Kara. »Proti njemu bi moje najljubše orojče spodletelo.«

Pogledala ga je z očmi, polnimi zanimanja.

»In katero je vaše najljubše orojče, gospod Kara?«

»Bojazen,« je odgovoril.

Če je pričakoval, da ga bo gospodična kaj opogumila, se je motil. Morda pa ni potreboval kake vzpodbude, ker se je v pričo družabno nižjih vedno obvladoval.

»Dajte, iztrgajte kos mesa komu, ozdravel bo,« je rekel. »Bičajte ga, pozabil bo. Prestrašite ga, vzbudite v njem slutnje in strah, da se primeri njemu, še bolje pa komu, ki mu je ljub, kaj groznega, in prizadenete mu tako trpljenje, katerega ne bo pozabil. Strah je tring in nasilnik, groznejši je ko nalezahica in grmada. Strah ima velike oči in vidi grozote, kjer opazi običajen pogled samo samsnosti.«

»Je to vaše prepričanje?« ga je mirno vprašala.

»Dobršen del, Miss Holland,« je smehljal se odvrnil.

Miss se je igrala s pismom, ki ga je imela v roki, in vprašala s povešenimi očmi:

»In kaj bi opravičevalo tako grozno orojče?«

»Bilo bi dovolj opravičeno, ko gre za kak cilj,« je prijazno odvrnil Kara. Na primer: jaz bi rad nekaj dosegel, a ne morem na običajni način in z navadnimi sredstvi. Zame, za mojo srečo in moje ugodje ter za mojo sebičnost je nujno, da bi to imel. Če lahko kupim, dobro. Če morem podkupiti tiste, ki mi s svojim vplivom lahko pomagajo, toliko boljše. Če morem ono stvar dobiti s sredstvi, ki jih imam, jih uporabim pravočasno. Sicer...«